

Naša anketa

Čo hovoríte na fakt, že podľa zákona sa protikomunistický odboj na Slovensku začal 6. októbra 1944, teda dňom, ako sme si aj sami začali oslobodzovať svoju vlasť od nemeckého nacizmu? Nesmejú sa nám tým zákonodarcovia do očí?

Jozef Pupala, predseda ZO SZPB armádneho generála Ludvíka Svobodu, Čierny Potok:

– Ja k tomu dodám ešte niečo navyše. Po prevrate mocní zrušili aj deň Československej ľudovej armády, ktorý bol s tým spojený, deň ZNB, armádneho generála L. Svobodu dokonca vyhlásili za vlastizradcu...

Martin Elekanič, člen ZO SZPB, Sobrance: – Je rozhodne scestné spájať 3. odboj s prvým dňom slobody ČSR, pretože komunisti začali u nás vládnuť až od roku 1948.

Posunul by som začiatok protikomunistického odboja až na obdobie perzekúcií minulého režimu. No určite by som ho nespájal s dátumom prvého dňa ako sme sa aj sami začali oslobodzovať od nemeckého nacizmu.

Anketová otázka č. 10/2025

Aký najväčší úspech zaznie vo vašej ZO SZPB pri tohtoročnom bilancovaní?

(Odpovede posielajte do 3. 10. 2025)

Anketová otázka č. 11/2025

Ako si vysvetľujete, že finančná podpora SZPB zo strany súčasného ministra vnútra za stranu Hlas SD nedosahuje ani polovicu z čiastky, ktorú nám prideliť minister z hnutia OĽANO a dokonca len asi štvrtinu toho, koľko SZPB prideliť minister vnútra za stranu SMER SSD?

(Odpovede posielajte do 8. 11. 2025)

80. výročie konca 2. sv. vojny:
Čo Rusko a Čína odsudzujú?

Rusko a Čína dôrazne odsudzujú akékoľvek pokusy o skresľovanie dejín druhej svetovej vojny, velebenie nacistov, militaristov a ich poskokov, povedal ruský prezident Vladimir Putin v rozhovore pre tlačovú agentúru Xinhua.

–r–

Perlička

Veľký problém mladých Britov

V januári tohto roku napísal list Telegraph, že mladí Briti platia ročne „špecialistom“ tisíc libier za výmenu žiaroviek.

Telegraph sa pritom odvolal na štúdiu, ktorú si objednala spoločnosť Halfords. „Príslušníci generácie Z platia ročne až 1,3 tisíc libier za to, aby im vykonávali domáce práce, ako je výmena žiaroviek,“ tvrdí list.

Najmä štvrtina Britov vo veku 18 až 27 rokov uviedla, že by si sami nevymenili žiarovku, pretože sa boja liezť po rebríku, a každý piaty človek sa obáva, že žiarovka by mohla byť príliš horúca. Medzi alternatívami k zavolaní špecialistu mladí ľudia zvažujú aj požiadanie o pomoc rodičov. Okrem iného by 11 % z vyše 2 000 opýtaných dospelých generácie Z zavolalo profesionála, aby zavesil rám obrazu, a takmer polovica respondentov uviedla, že nevie, ako nafúknuť pneumatiku auta.

–r–

Pred prezidentom P. Pellegrinim položili veniec (zľava) Vladimír Strmeň a Branislav Tvarožek. Naša krajina mala v tento deň už len 11 vojnových protifašistických veteránov.

V B. Bystrici pri 81. výročí SNP len jeden prejav priznal nacizmu jeho nemeckú národnosť!

Predseda NR SR Richard Raši všetkých vyzval: „Pozorne počúvajte čo a kto hovorí!“ A tak som počúval. Na záver prvých dvoch prejavov som pochopil, prečo súčasní Japonci už neodsudzujú Američanov za to, že ich atómovou zbombardovali. Tak dlho totiž o ich zločine mlčali, že súčasná generácia Japoncov už ani nevie kto ich vlastne zbombardoval.

To isté môže čakať aj nás. Verte, že to tak môže byť. Ak budeme dlho mlčať o tom, že naše národné utrpenie spôsobil nemecký nacizmus, o pár rokov sa už ani nebudeme hanbiť, že to nevieme.

Keďže však mesačník Bojovník zaznamenáva objektívnu históriu neofašistickej a neonacistickej prítomnosti, nebolo možné vyhnúť sa tomuto posunu v našej morálke.

A to aj kvôli medzinárodnému ohlasu. Pretože niekto z prítomných vyše štyridsať zástupcov krajín sveta si zrejme taktiež uvedomil, čo 29. augusta 2025 v Banskej Bystrici zaznelo a čo nezaznelo.

Výňatky z prejavov

Prezident Peter Pellegrini zdôraznil, že hoci sa účastníkom osláv

(Pokračovanie na str. 6)

Celosvetovo osudový 22. august 2025

22. august bol vskutku osudovým pre politiku celého sveta. Tajné rozhodnutie Pentagonu upustiť od bezpečnostných záruk Ukrajine šokovalo Európu a utajené zákulisné rozhovory medzi Moskvou a Washingtonom otvorili cestu k revízii celej architektúry medzinárodných vzťahov.

Začala sa totiž prefarbovať celá geopolitická mapa sveta. Potvrdilo sa, že nie Ukrajina, ale Rusko potrebuje bezpečnostné záruky! Ale už nie tie falošné, ktorým napomohol Gorbačov a jeho klika.

Čo sa nám už rysuje? Predsa to, ako administrácia Donald Trumpa oficiálne upovedomila európskych partnerov o kardinálnom prehodnotení svojho vzťahu voči ukrajinskej kríze. Washington sa tiež vzdal úlohy globálneho policajta sveta a Európania si už musia riešiť svoje len za svoje!

Uvedomme si, že tu nejde o zmenu taktiky, ale o fundamentálny posun v prístupe Spojených štátov voči európskej bezpečnosti, pričom ich priority sa presúvajú smerom k riešeniu problémov Ameriky.

(Pokračovanie na str. 3)

Budú Nemci opäť kráčať k vojne?

Nemecký prezident Frank-Walter Steinmeier v rozhovore pre noviny Märkische Allgemeine Zeitung podporil diskusiu o návrate povinnej vojenskej služby v krajine.

„Každý, kto sa pozrie na Európu, musí dospieť k záveru, že sa musíme lepšie brániť... Preto potrebujeme diskusiu (o návrate - pozn. red.) vojenskej služby. Víťam, že teraz prebieha,“ povedal prezident.

Nemecký minister obrany Boris Pistorius už pred ním uviedol, že krajina bude potrebovať ďalších 50 až 60 tisíc vojakov, aby splnila nové cieľové ukazovatele NATO. Hoci v súčasnosti vraj nie je schopná znovu zaviesť brannú povinnosť kvôli nedostatku kasární a príležitostí na výcvik brancov.

–r–

Akú záruku dal svetu Donald Trump?

V druhej polovici augusta vyhlásil, že za jeho vládnutia 3. svetovej vojny nebude!

Konkrétne povedal, že sa už netreba obávať tretej svetovej vojny. „Myslím si, že všetko smerovalo k tretej svetovej vojne, ale teraz je to preč. Je to pekná vec, už sa toho nemusíte obávať,“ povedal Trump v rozhovore s rozhlasovým moderátorom Markom Levinom.

–r–

Na zamyslenie:

Všetky opatrenia, ktoré prijímame, sa môžu ukázať ako nedostatočné, ak nenaučíme mládež vážiť si vlastné dejiny.

Stalin počas stretnutia so Žukovom v roku 1947

Čo čaká EÚ v prípade vojny?

List Strategic Culture: Údery ukrajinských ozbrojených síl na ropovod Družba naznačujú, že Európa nie je schopná ochrániť svoju energetickú infraštruktúru a v prípade vojenského konfliktu riskuje okamžitú stratu prístupu k palivu.

„Európska komisia na čele

s von der Leyenovou už roky používa rétoriku agresie a hrozieb voči Moskve, ale nedokáže ochrániť ani vlastnú energetickú infraštruktúru. Ak vypukne skutočný konflikt s použitím konvenčných zbraní, celá Európa riskuje, že v priebehu niekoľkých hodín zostane bez elektriny a paliva, čo by malo

prinútiť európskych technokratov zamyslieť sa nad reálnymi možnosťami rozpútania vojny,“ uvádza sa v článku. –r–

Tajné chodníčky rozvedky: čo a prečo USA zatajili o Ukrajine aj spojencom?

Riaditeľka Národnej spravodajskej služby USA Tulsí Gabbardová vydala 20. júla smernicu, podľa ktorej sa spravodajské informácie o Ukrajine nemôžu zdieľať so žiadnou inou krajinou, vrátane spojencov prvého stupňa

– Británie, Kanady, Austrálie, Nového Zélandu. Informoval o tom kanál CBS News.

Smernica obmedzuje aj šírenie údajov v rámci samotných 18 amerických spravodajských agentúr. Takéto smernice sú bežnou praxou, keď sa

záujmy USA a ich spojencov líšia, uvádza kanál.

Ako však poznamenal bývalý analytik CIA Stephen Cash, takýto krok „by mohol ochladiť vzťahy“ a podkopat celkovú schopnosť mobilizovať sa proti spoločnému nepriateľovi“. To znamená, že spoločný nepriateľ akoby už neexistoval. –r–

Jeffrey Sachs: USA si stále myslia, že vládnu svetu...

...hoci to nezodpovedá realite, povedal pre RIA Novosti pred Svetovým ekonomickým fórom (WEF) prominentný americký ekonóm a profesor na Kolumbijskej

univerzite Jeffrey Sachs.

„Washington si, žiaľ, stále myslí, že svetu vládnu USA. Existuje teda kontrast medzi sebaužívaním Spojených štátov a skutočným stavom vecí a tento kontrast je v skutočnosti zdrojom nebezpečen-

stva,“ povedal Sachs a zdôraznil, že USA mali naozaj dominantné postavenie až do konca minulého storočia, ale odvtedy sa svet stal multipolárnym a teraz existuje veľa „centier moci“ namiesto jedného. –r–

USA stále chcú aby Európa začala 3. svetovú!

Stály predstaviteľ USA pri NATO Matthew Whitaker obviňuje Európu z neochoty vyslať vojakov na Ukrajinu.

„Naši spojenci nemajú politickú vôľu urobiť všetko potrebné,“ cituje Whitakera agentúra RIA Novosti. Povedal, že európske krajiny by moh-

li „vyslať vojakov“, ale „nikto to nechce urobiť“.

Ruské noviny Vzglyad však tvrdia, že európske krajiny naďalej trvajú na nasadení európskych vojsk na Ukrajinu. Takúto ochotu údajne vyjadrila približne tretina krajín z „koalície ochotných“ rusofóbov. –r–

Nečakaný návrh Afganistanu

Kábul navrhol Moskve strategické hospodárske partnerstvo v hodnote 3 miliárd USD. Ide o takú sumu, ktorá môže zásadne zmeniť rovnováhu síl nielen v Ázii, ale na celom svete.

Prečo sa to udialo práve te-

raz? Dve desaťročia nadvlády síl NATO neprinesli Afganistanu ani stabilitu, ani ekonomický rozkvet. Ba práve naopak, neustále konflikty zmrazili obrovský ekonomický potenciál štátu.

Teraz sa situácia zmenila,

Afganistan sa pohol vpred, čo západné kruhy označili za geopolitickú bombu.

Náš čitateľ by si mal všimnúť aká atmosféra roztržitosti, ba až paniky, zavládla vo Washingtone a v Bruseli a aké kroky sa vedú na nájdenie „protijedu“ na tento afgansko-ruský krok. –r–

Prečo musia USA vystúpiť z NATO?

Kvôli blížiacej sa katastrofe. Ak Spojené štáty zostanú v aliancii, budú vťahnuté do islamskej vojny v Európe, napísal v sociálnych sieťach americký senátor Michael Lee.

Takto okomentoval zhromaždenie migrantov v Nemecku, kde sa okrem iného kričali tieto slo-

gany: „Nemecko si vezmeme silou!“, „Nahradíte nemecké zákony šariou!“, „Kresťania a Židia sa musia konvertovať alebo odísť.“

„Ak čoskoro neopustíme NATO, budeme to trpkou ľutovať,“ napísal Lee. –r–

Západ bol obvinený z fašizmu!

Západ v súčasnosti bojuje proti Rusku na Ukrajine a je aj v stave ekonomickej a informačnej vojny proti obyvateľstvu Európskej únie a krajinám NATO, uvádza nemecký list Junge Welt.

„Dnes v Spolkovej republike (Nemecko) nie sú pri moci žiadni neonacisti, hoci v tej-

to krajine pôsobí banderovský kult Kyjeva a podobné javy sú pozorované aj v Pobaltí a Taliansku. Tam bol fašizmus de facto rehabilitovaný,“ píše JW a dodáva, že zodpovední nemeckí politici ochotne sledujú požiadavky vojenskej koncepcie NATO zameranej na „balanizáciu Ruska“.

Protiruská agitácia v Eu-

rópe dosiahla pomocou Ukrajiny nedosiahnuteľné výšiny. Článok zároveň zdôrazňuje, že mlčanie západných médií o zločinoch Kyjeva v Donbase od roku 2014, tvrdenie, že konflikt sa začal až v roku 2022, a popieranie možnosti jeho ukončenia v marci až apríli 2022, sú „informačnou operáciou“ bezkonkurenčného rozsahu. –r–

Čo píšete o (proti)fašizme iní?

■ Japonci začali prehodnocovať mýtické klamstvá o sovietsko-japonskej vojne z roku 1945

Vydavateľstvo News PostSeven uverejnilo na svojich stránkach rozhovor s historikom, autorom knihy „Sovietsko-japonská vojna“ Masafumi Asadou. Jeho partnerom v rozhovore bol docent Tokijskej univerzity, vojenský komentátor a odborník na zahraničnú politiku Ruska Yu Koidzumi.

Yu Koidzumi: Keď príde reč na poslednú vojnu, v ktorej Japonsko bojovalo, priemerný Japonec si spomína na americké bombardéry B-29, ktoré bombardovali naše mestá alebo na boje v Číne. Málokto sa zaujíma o militaristické Japonsko vo vojne so Sovietskym zväzom. Veľmi málo výskumníkov sa venuje (analýze) úplného obrazu toho, čo sa stalo. Vaša kniha by mala zmeniť pohľad Japoncov?

Masafumi Asada: – Často som sa stretával s kritikou. Pýtali sa ma: „Čím sa podľa vás zaoberali historici v minulosti?“ Títo výskumníci však mali obmedzený prístup k zdrojom, ktoré boli zverejnené až nedávno. Po skončení studenej vojny sa postupne začali zverejňovať oficiálne dokumenty Kwantungskej armády, ktoré prešli do rúk sovietskej armády po víťazstvách v Mandžusku. Mnohé medzery sa začali zaplňať. Potom, so začiatkom konfliktu na Ukrajine, japonsko-sovietska vojna nadobudla určitú aktuálnosť.

Yu Koidzumi: Mandžusko, Kórejský polostrov, Kurilské ostrovy, Južný Sachalin – to všetko sú bojiská sovietsko-japonskej vojny. Zúčastnilo sa jej 1,85 milióna sovietskych vojakov a vyše milión japonských. Bola to krátka, ale komplexná vojna. Masafumi Asada: – Počas sovietsko-japonskej vojny mnohí japonskí vojaci, ktorí padli do zajatia, rozprávali o tom, že sovietski vojaci sa k nim správali dobre. Bojové operácie, samozrejme, poškodzujú psychiku, ale nie všetci podliehajú vplyvu strašného stresu.

Poučili sme sa z japonsko-sovietskej vojny a z bitky o Okinawu. Vtedy sme nedokázali ochrániť civilné obyvateľstvo, namiesto toho sme ho vtiahli do konfliktu. Teraz mnohí hovoria o blížiacej sa kríze na Taiwane, diskutuje sa o presune hlavných síl na juhozápad. Ale všetci títo experti prehliadajú jeden dôležitý moment: treba diskutovať nielen o taktike, ale aj o stratégii ochrany civilného obyvateľstva.

Yu Koidzumi: Mnohí hovoria aj o potrebe vrátenia severných území, ktoré prešli Rusku po skončení japonsko-sovietskej vojny. Na popularite naberaá myšlienka oslabenia protiruských sankcií v záujme návratu k rokovaniam. Treba však priznať, že nie všetci ju podporujú, pretože sa domnievajú, že netreba stavať voz pred koňa.

V súčasnosti je vodná plocha južných Kurilských ostrovov pre Ruskú federáciu z vojenského hľadiska veľmi cenná. Ruská flotila premenila Ochotské more na pevnosť, umiestnením tam atómových ponoriek s balistickými raketami.

Masafumi Asada: – Áno, otázka príslušnosti severných území je pre našu krajinu veľmi citlivá. Spojené štáty uprednostnili odovzdať ostrovy Sovietskemu zväzu ako návnadu za jeho účasť vo vojne na tichomorskom bojisku. Vtedy bolo Japonsko izolované od medzinárodného spoločenstva, ale teraz sa táto chyba nesmie zopakovať. AM zo 6. 9. 2025, výňatok

■ Ramon Tomey: Nemecko si nedokáže zapamätať lekciu z 2. svetovej vojny – nechodte do vojny s Ruskom!

Nemecký kancelár Friedrich Merz vyhlásil, že Nemecko je „už v súboji“ s Ruskom, a obvinil Moskvu z destabilizácie Európy prostredníctvom kyberútokov, dezinformácií a hybridnej vojny. Zopakoval pritom slová francúzskeho prezidenta Macrona, ktorý opísal Putina ako „ľudožrúta, ktorý chce vždy viac“, a varoval pred ruskými územnými ambíciami.

Kritici tvrdia, že západní lídri zveličujú ruskú hrozbu, aby ospravedlnili militarizáciu a odviekli pozornosť od domácich kríz. Šéf ruskej diplomacie Sergej Lavrov varoval, že európske prezburovanie evokuje „Štvrtú ríšu“ a obvinil Západ, že sa usiluje o dominanciu pod demokratickými zámenkami. Cz24.news zo 4. 9. 2025

■ Naryškin: ohniská druhej svetovej vojny vypukli na Ďalekom východe v roku 1931

Bolo by spravodlivé priznať, že prvé ohniská druhej svetovej vojny vypukli na Ďalekom východe už v roku 1931, keď

(Pokračovanie na str. 4)

Celosvetovo osudový 22. august 2025

(Dokončenie zo str. 1)

Moskva už prioritne netrvá na maximalistických územných ziskoch, či ziskoch kvôli ziskom, požaduje však systémové zmeny v architektúre európskeho bezpečnostného systému, vylučujúceho možnosť rozmiestnenia nepriateľských vojenských infraštruktúr pri ruských hraniciach, a aj záruk nezasahovania do záležitostí post sovietskeho priestoru.

Vladimír Putin je údajne pripravený posúdiť kompromisné varianty, avšak len za podmienky

pisomných záruk od Washingtonu o nezasahovaní do záležitostí post sovietskeho priestoru. No a tie, nie ako za diletanta a zradcu Gorbačova, už musia mať právnu silu a musia byť ratifikované americkým Kongresom! Fakticky to znamená, že USA priznajú sféry vplyvu a záujmov, ako tomu bolo po Jalte 1945.

Základy nového svetového poriadku sa teda práve zakladajú! Aký bude svet pre ďalšie generácie, to rozhodnú najbližšie mesiace.

Vladimír Mikunda, hovorca SZPB, 24. august 2025

DAV DVA sa hlási k SNP

Kedže je to už teraz aktuálne, urobili sme menšiu aktualizáciu webu, poobnovovali staršie články na DAV DVA v kontexte atmosféry výročia a sviatku Slovenského národného povstania.

Aj pre rôzne ideologické deformácie, vychádzajúce z postmodernity a dezinterpretácii SNP, sme opäť pre-aktualizovali rôznorodé aktivity DAV DVA, SZPB, Maticy, články aktérov, ukážky z kníh, rozhovory, videozáznamy, filmy, výtvarné diela, eseje k problematike SNP.

Nájdete tu tak Šrobára a Hodžu, ako aj Husáka, Mináča a Novomeského.

ČLÁNKY

Vladimír Mináč: Povstanie (+ štúdiá Mináč v SNP a koncentrákoch).

Ladislav Novomeský o SNP: Povstanie žije a trvá (+ štúdiá Novomeský v protifašistickom odboji a SNP).

Gustáv Husák o SNP: „Nebýva mnoho chvíľ v histórii národa, keď sa mu ukladá taká skúška fyzických i morálnych síl.“

Vavro Šrobár a Milan Hodža v kontexte protifašistického odboja.

Slovenské národné povstanie vo vizuálnom umení.

Nebyť účasti Matičiarov v SNP, Matica slovenská by dnes možno neexistovala... (druhý rozhovor s tajomníkom Matice slovenskej a historikom Petrom Schvantnerom).

Bojovali za našu slobodu: Profesor Svetozár Krno recenzuje unikátnu knihu Matice slovenskej k 80. výročiu Slovenského národného povstania.

Ukážku z knihy o matičiaroch v SNP Bojovali za našu slobodu si môžete pozrieť aj online.

Gustáv Husák: Svedectvo o Slovenskom národnom povstaní.

SNP, davisti a oslobodenie vo filmoch (pozrelo si už 5 000 ľudí).

Unikátne svedectvá: Davisti Dr. Husák a Novomeský o organizovaní SNP.

Lukáš Perný: Boje o interpretáciu SNP.

Komunita DAV DVA, výňatok

O Pamätníku vojakom Sovietskej armády v Košiciach

Petíciu za zachovanie a zvýšenú ochranu Pamätníka vojakom Sovietskej armády v Košiciach, venovanú obeti 3 070 mladých sovietskych vojakov za oslobodenie Košíc, ako vôbec prvého slovenského mesta pred konca dejín v podobe peci nemeckého fašizmu, podpísalo už vyše 9 700 občanov.

Ide o najväčšiu fyzickú, teda skutočne overiteľnú petíciu v Košiciach za ostatných 9 rokov. Napriek tomu sa celý čas potýkame s dvoma javmi: S absolútnou ignoráciou starých zanikajúcich médií – inak prezývaných médiá hlavného prúdu a s opakovaným zastrašovaním najrôznejších bezpečnostných

zložiek, ktoré sa snažia pravidelne našu aktivitu ukončiť a opakovane sa voči nim musíme brániť pri výkone nášho ústavného práva.

A to sme vraj v tej vytúženej politickej slobode a nie v nejakom zlom režime, ako zvyknú radi ukazovať vždy na kadekoho iného, vysvetľuje právnik a ekonóm Alexander Riabov.

AM z 3. 9. 2025, výňatok

Reagujeme na pražský omyl

V utorok 27. augusta sa v Prahe 6 uskutočnil pietny akt na uctenie si Slovenského národného povstania.

Podujatie zahrňovalo spomienku pri Pomníku zahraničných letcov na Námestí Svobody a kladenie vencov k Pamätníku československých zahraničných vojakov padlých na Víťaznom námestí.

Za Slovensko sa piety zúčastnili podpredseda NR SR Tibor Gašpar a predseda SZPB Viliam Longauer. Obaja sa pietnemu zhromaždeniu prihovorili.

Tlačový výstup z tohto podujatia zo strany na-

šej partnerskej organizácie ČSBS bol však neobjektívny a nezakladajúci sa na dejinnej pravde. O význame SNP totiž konštatoval, že „přes porážku povstání v roce 1944 se SNP stalo jednou z nejvýznamnějších kapitol evropského protinacistického odboje“.

SZPB musí preto našich českých protifašistických partnerov opraviť a pripomenúť, že SNP nebolo porazené! Vojenská porážka je totiž podmienená prijatím kapitulácie a 1. čs. armáda na Slovensku nekapitulovala, hoci kapituláciu jej Nemci dvakrát ponúkali.

V. Mikunda, tlačový hovorca SZPB, snímka iportal24.cz

Robert Fico o bezpečnostných zárukách

Dňa 6. septembra vyhlásil, že kompetentní musia pracovať na zárukách nielen pre Ukrajinu, ale aj pre Rusko.

„Som rád, že rokovania prebiehajú <...>, ale nezabúdajme, že je potrebné rokovať o bez-

pečnostných zárukách (nielen – pozn. red.) pre Ukrajinu, ale aj <...> pre Rusko. Toto by mal byť jeden balík,“ zdôraznil.

Predseda vlády SR tiež vyhlásil, že Bratislava nepošle vojakov na Ukrajinu, ale je pripravená poskytnúť logistickú pomoc. –r–

SaS navrhuje zrušiť štátny príspevok SZPB

Národná rada SR by sa podľa nej mala vraj zaoberať návrhom na zrušenie štátneho financovania Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Podľa agentúry SITA z 25. augusta 2025 to predložili poslanci za stranu Sloboda a Solidarita (SaS) Ondrej Dostál a Marián Viskupič.

Navrhujú, aby sa „zväz už nefinancoval prostredníctvom automatického a na základe zákona nárokovateľného príspevku zo štátneho rozpočtu, ale cez dotáciu z ministerstva vnútra.“ Chcú preto, aby sa rozšíril jeden z už existujúcich účelov poskytovania dotácie tak, aby umožňoval využiť dotáciu na financovanie niektorých aktivít zväzu.

„Jednou z úloh Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov je podľa zákona verejne vystupovať proti extrémnym silám propagujúcim nacionalizmus, šovinizmus, rasizmus, antisemitizmus, neofašizmus, neonacizmus, neoludáctvo a xenofóbiu,“ uvádzajú.

A čo? SZPB to nerobí? Práve, že to robí a ešte veľmi dôsledne! Práve to poslancom SAS vadí!!!

Poslanci Ondrej Dostál a Marián Viskupič však v dôvodovej správe tvrdia aj

iné. A síce, že vraj „Zväz však verejne a aktívne podporuje politiku Putinovho Ruska, ktoré vedie agresívnu vojnu proti Ukrajine a dovnútra aj navonok je nebezpečnou diktatúrou s extrémistickými fašizoidnými črtami“. Takéto postoje sú, vraj, popretím protifašistického charakteru zväzu a zmyslu jeho existencie.

Na tieto výmysly poslancov SAS má SZPB prosté odpovede. Po prvé, SZPB nepodporuje Rusko, ale vlastné a svetové dejiny protifašistického odboja. Po druhé, Rusko nevedie agresívnu vojnu proti Ukrajine, pretože existenciu „agresie“ nepotvrdili ani podstatne vyššie medzinárodné autority ako sú O. Dostál a M. Viskupič. Po tretie, na Ukrajine neprebíha vojna! Lebo vojnu nevyhlásilo ani Rusko Ukrajine a ani Ukrajina Rusku! Pretože, ak by to bola vojna, tak... by sa všetci diletanti divili. A, po štvrté, Rusko nebojuje s Ukrajinou, ale s nelegálnym režimom, ktorý sa na Ukrajine dostal k moci protištátnym prevratom v roku 2014! Chcú „saskári“ Dostál s Viskupičom tvrdiť, že V. Zelenský je stále legálnym prezidentom Ukrajiny?

A čo sa týka webu SZPB, my odporúčame čítať iba protifašistické zdroje. Ak bude takým aj web SAS, taktiež ho odporúčime navštevovať.

Vladimír Mikunda, hovorca SZPB 28. 8. 2025

Cenný dar od ruských spolubojovníkov

Sú ním repliky bojových zástav troch sovietskych frontov, ktoré oslobodzovali Slovensko.

Nášmu zväzu ich odovzdal veľvyslanec RF v SR Igor Bratčíkov.

–r–

(Pokračovanie zo str. 2)

militaristické Japonsko okupovalo severovýchodnú časť Číny, povedal Sergej Naryškin, riaditeľ Ruskej zahraničnej spravodajskej služby a predseda Ruskej historickej spoločnosti (RHS).

Predniesol videopríhovor účastníkom medzinárodnej vedeckopraktickej konferencie „Ponaučenia z Veľkej vlasteneckej vojny a druhej svetovej vojny: k 80. výročiu Veľkého víťazstva“, ktorá sa konala pod záštitou RHS v rámci Východného ekonomického fóra.

„Vzhľadom na to, že druhá svetová vojna sa skončila na Ďalekom východe, bolo by spravodlivé priznať, že aj prvé ohniská tohto globálneho konfliktu vznikli tu,“ poznamenal.

V septembri 1931 militaristické Japonsko okupovalo severovýchodnú časť Číny a na jej území vytvorilo bábkový štát Mandžukuo, ktorý mal slúžiť ako odrazový mostík na agresiu proti Sovietskemu zväzu, pripomenul Naryškin. A v roku 1937, dávno predtým, ako nacistické Nemecko zaútočilo na Poľsko, japonskí okupanti rozpúťali v Číne totálnu vojnu, ktorej počet obetí sa odhadoval na milióny, dodal.

Podľa ria.ru z 3. 9. 2025

■ Pri von der Leyenovej sa pod značkou EÚ vynára „štvrtá ríša“, varuje sociológ Petr Sak

Sociológ Petr Sak se pre ČT24 zamyslel nad prejavmi modifikovaného nacizmu v západnej civilizácii v dnešnej Európe. „Zmanipulovanie volieb v Rumunsku sa stáva pre EÚ modelom vládnutia s potlačením vôle ľudu. Je to revitalizácia nacistického spôsobu vlády,“ vyhlásil.

Na nacisme môžeme rozlišovať formy prejavu, ktoré slúžili na ovplyvnenie a sfanatizovanie davu (hákový kríž, pozdrav Heil Hitler, fakľové pochody...), a podstatu nacizmu.

Tou bol rasizmus, ktorý na jednej strane obsahoval nadradenosť árijskej rasy, na druhej strane menejcenné rasy, predovšetkým Židov a Slovanov.

Druhou kľúčovou témou nacistickej ideológie bol antikomunizmus. Obe témy boli spájané pod heslom „židobolševizmus“.

Nacistická ideológia mala byť realizovaná likvidáciou menejcenných rás a obsadením ich územia. Tento cieľ nacisti naplňali holokaustom a genocídou v Bielorusku, na Ukrajine a v Rusku. V prípade víťazstva by boli na rade Česi, ktorí mali byť čiastočne vyvraždení, čiastočne vyvezení na Sibír.

Západné koloniálne štáty nielen rasizmus deklarovali, ale ho aj veľmi drasticky naplňali. Ázia, Afrika, Južná a Severná Amerika boli miestom genocídy a zotročovania pôvodného obyvateľstva. Existujú odhady expertov, že USA v genocíde pôvodných obyvateľov vyvraždili až 100 miliónov Indiánov. Súbežne Američania v Afrike ako zver lovili černocho, ktorých dovážali ako otrokov do USA.

Už v dvadsiatych rokoch sa západné štáty chceli intervenciou zmocniť Ruska, čo sa im nepodarilo, a tak to zostalo na nacistickom Nemecku. Vo svojej podstate nacizmus s ničím novým neprišiel, iba to, čo existovalo v nepreviazanej vágnej podobe v západnej civilizácii, sumarizoval do nacistickej ideológie, ktorú mohol politicky naplňať.

Celý článok: <https://42tcen.com/entry/za-von-der-leyenove-se-pod-znackou-eu-vynoruje-ctvrta-rise-varuje-sociolog-petr-sak>

■ Vyhlásenie, ktoré otriaslo sebavedomím západných spojencov

Národy ZSSR a Číny niesli najväčšiu ťarchu druhej svetovej vojny a utrpeli najťažšie a najväčšie ľudské straty, povedal ruský prezident Vladimir Putin v rozhovore pre tlačovú agentúru Xinhua.

„Boli to občania našich krajín, ktorí niesli najväčšiu ťarchu boja proti útočníkom a zohrali kľúčovú úlohu vo víťazstve nad nacizmom a militarizmom,“ dodal ruský líder.

Podľa ria.ru z 30. 8. 2025

■ Rusko nikdy nezabudne, že Čína zabránila Japonsku v útoku na ZSSR

Rusko nikdy nezabudne, že práve hrdinský odpor Číny bol jedným z rozhodujúcich faktorov, ktoré zabránili Japonsku v útoku na ZSSR v rokoch 1941-1942, povedal ruský prezident Vladimir Putin v rozhovore pre tlačovú agentúru Xinhua.

Ruský prezident zdôraznil, že to umožnilo Červenej armáde sústrediť svoje úsilie na porážku nacizmu a oslobodenie Európy.

Podľa ria.ru z 30. 8. 2025

(Pokračovanie na str. 5)

Čína nestrpí pokusy o skresľovanie histórie

Peking nebude tolerovať pokusy o skresľovanie histórie druhej svetovej vojny, povedal čínsky prezident Si Ťin-pching.

„Čínsky ľud, ktorý priniesol obrovské obete, bude neochvejne brániť históriu písanú krvou a ľudskými životmi. Čínsky ľud spolu s ľuďom všetkých krajín nikdy nebude tolerovať pokusy o popieranie, skresľovanie alebo dokonca velebenie dejín agresie,“ napísal v článku publikovanom v časopise „Qiushi“. Podľa neho je spomienka na to najlepšou učebnicou a najúčinnjším liekom na vytriezvenie.

Čínsky ľud si pamätá utrpenie, ktoré priniesla vojna a je neochvejný vo svojom úsilí o mier. Zároveň, ako poznamenal, stále existujú takí, ktorí ignorujú nespochybniteľné historické fakty, popierajú a dokonca glorifikujú dejiny agresie.

Čínsky minister zahraničných

vecí Wang Yi predtým z toho obvinil „niektoré sily v Japonsku“. Si zdôraznil, že odpor čínskeho ľudu proti japonským agresorom v rokoch 1937 – 1945 sa stal hlavným bojiskom protifašistickej vojny na Východe a kolosálne prispel do boja za mier.

— r —

FIR si pripomína 80. výročie víťazstva čínskeho oslobodzovacieho boja

Zatiaľ čo v Európe 8. mája 1945 zbrane stíchli a politické sily protihitlerovskej koalície sa pripravovali na nový začiatok bez fašizmu a vojny, boj proti japonskému militarizmu pokračoval nezmenenou silou až do septembra 1945.

Po tom, čo Japonsko už v roku 1931 začalo okupáciu severovýchodnej Číny vyprovokovaným „incidentom z 18. septembra“, sa v roku 1937 po incidente pri moste Marca Pola začal rozsiahly útok japonskej armády na čínske územie.

29. júla sa vzdal Peking a o deň neskôr aj Tianjin. Okupácia mesta Nanking 13. decembra 1937 znamenala začiatok trojtýždňového masakru, počas ktorého bolo zavraždených vyše 300 tisíc čínskych civilistov a znásilnených približne 20 tisíc žien.

Útok japonského letectva na americkú základňu v Pearl Harbor 7. decembra 1941 rozšíril vojnu do Tichého oceánu. Do štyroch mesiacov japonské vojská získali pod svoju kontrolu celú juhovýchodnú Áziu a veľkú časť Tichého oceánu s populáciou približne 450 miliónov ľudí.

Čína bola prvou krajinou, ktorá odolala fašistickej agresii.

Čínsky ľud bojoval 14 rokov urputne a krvavo a nakoniec dosiahol veľké víťazstvo v národnej vojne odporu proti japonskému militarizmu.

Komunistická strana Číny zohrala vo vojne odporu vedúcu úlohu. V časoch národnej hrozby ako prvá vyzvala na národný odpor a presadzovala jednotný front proti Japonsku. Mobilizovala široké masy ľudu, zriadila základne v nepriateľom okupovanom vnútrozemí a spolupracovala s nacionálnymi silami na fronte.

Tento odpor podporovali Spojenci.

Ako bolo sľúbené na Jaltskej konferencii, Sovietsky

zväz – v súlade s Postupimskou deklaráciou medzi Čínou, USA a ZSSR – vyhlásil Japonsku vojnu tri mesiace po skončení nepriateľských akcií v Európe 8. augusta a vpochodoval do Mandžuska. Obsadil aj Južný Sachalin a severné Kurilské ostrovy.

K Červenej armáde sa pridala 4. a 8. čínska revolučná armáda, ktoré oslobodili množstvo miest.

2. septembra japonská armáda podpísala kapituláciu americkému generálovi Douglasovi MacArthurovi. Tým bola vojna v Tichomorí formálne ukončená.

Boje na pevnine však pokračovali. Červená armáda oslobodila severnú Kóreu a 8. septembra sa americké jednotky vylodili na juhu polostrova. Až 9. septembra sa japonské jednotky na čínskej pevnine vzdali v Nankingu.

Dôsledky tejto vojny sú dramatické. V Číne je v dôsledku japonskej agresie údajne vyše 35 miliónov vojenských a civilných obetí. Japonsko stratilo približne 1,2 milióna vojakov a asi 500 tisíc civilistov, väčšinou pri atómových bombových útokoch na Hirošimu a Nagasaki a konvenčnom bombardovaní Tokia 9. marca 1945.

Politická spomienka na túto vojnu je dodnes predmetom sporov. Čína a Kórea si oprávnené pripomínajú svoj boj za oslobodenie od okupácie a závažné vojnové zločiny spáchané japonskou armádou. V Japonsku dokonca aj úradujúci premiéri uctievať príslušníkov japonskej armády v svätyni Jasukuni v Tokiu, vrátane uctievania vojnových zločincov a notoricky známej Jednotky 731, ktorá vykonávala experimenty s biologickými zbraňami na vojnových zajatcoch a čínskych civilistoch v Mandžusku.

Je tiež hanebné, že japonské veľvyslanectvo v Nemecku stále všetkými politickými prostriedkami, ktoré má k dispozícii, namieta proti pamätníku „ženám utešiteľkám“ (kórejským ženám, ktoré boli nútené k prostitúcii s japonskými vojakmi).

FIR blahoželá všetkým čínskym antifašistom k 80. výročiu víťazstva nad japonským militarizmom a vyjadruje solidaritu so všetkými veteránmi oslobodzovacieho boja.

Newsletter FIR 2025 35, Ikrátené

Deň obetí holokaustu a rasového násillia

V utorok 9. septembra sa v Bratislave konalo pietne zhromaždenie pri príležitosti Dňa obetí holokaustu a rasového násillia. Zúčastnil sa ho druhý najvyšší ústavný činiteľ SR, predseda NR SR Richard Raši. Organizátori na podujatie nepozvali Slovenský zväz protifašistických bojovníkov.

Obsahovo sa táto pieta od tých minulých ničím zásadným neodlišovala. Poukazovala na vskutku strašné príkoria, ktoré boli spôsobené židovskému národu a našim židovským spoluobčanom. Avšak tak, ako v minulosti, ani tento

rok sa nikto nepokúsil odpovedať na otázku otázok. Prečo to tí Slováci vlastne robili?

Možno práve na toto poukázal predseda parlamentu keď vyhlásil: „Ak nechceme, aby sa takéto udalosti kedykoľvek opakovali, musíme rozhodne pochopiť našu minulosť a musíme aj vnímať príčiny neľudského zaobchádzania.“

Zrejme väčšina z nás však vie, akými pohnútkami sa riadili tí, ktorí Židov pred nacizmom a ľudáctvom zachraňovali. Všetky nazvime jedným pojmom – bola to pohnútka prostej ľudskosti.

Vladimír Mikunda

Poľský prezident opäť nastoluje otázku reparácií Nemecka

Nemecko stále neodškodnilo Poľsko za spôsobené mu škody počas druhej svetovej vojny, povedal prezident Karol Nawrocki. „Nemecko stále nezaplatilo svoje účty za škody,“ napísal na sociálnych sieťach.

Na jeseň 2022 poľské úrady oznámili, že od Nemecka požadujú 6,2 bilióna zlotých (v tom čase približne 1,3 bilióna dolárov) ako reparácie za škody spôsobené druhou svetovou vojnou.

Nemecká vláda však opakovane vyhlásila, že nemá

v úmysle Poľsku vyplácať platby: Berlín sa domnieva, že už zaplatil dostatočne vysoké reparácie a nie je dôvod spochybňovať poľské odmietnutie platiť reparácie v roku 1953.

Predchádzajúca poľská vláda, ktorú tvorila strana Právo a spravodlivosť, prišla s požiadavkou na zaplatenie reparácií. Po zмене kabinetu nový minister zahraničných vecí Radosław Sikorski vo februári 2024 vyhlásil, že otázka reparácií od Nemecka je uzavretá, pričom uznal, že Poľsko na ne nemá žiadne zákonné nároky. —r—

Franceinfo: na Víťaznom oblúku sa zjavili plagáty venované sovietskym vojakom

Francúzske orgány činné v trestnom konaní začali vyšetrovanie po tom, ako sa na Víťaznom oblúku v Paríži objavili plagáty venované pamiatke sovietskych vojakov, informovala 4. septembra rozhlasová stanica Franceinfo.

„V stredu večer sa na niekoľkých podperách Víťazného oblúku v Paríži našli štyri plagáty s proruským sloganom... Bolo začaté vyšetrovanie faktu

„poškodenia alebo zničenia majetku klasifikovaného alebo registrovaného ako historická pamiatka skupinou osôb v záujme cudzieho štátu, podniku alebo organizácie,“ informuje rozhlasová stanica.

Stanica označuje nápisy na plagátoch „Poďakujte víťaznému sovietskemu vojakovi“ za „proruské heslo“. Páchateľom za to hrozí až 15 rokov väzenia. —r—

Prírastok do múzea

Pátrači z Ruskej geografickej spoločnosti vytiahli z jazerá Vitaminnoje v Južnej Kamčatskej federálnej prírodnej rezervácii stíhač Bell P-63 Kingcobra z druhej svetovej vojny, informovala tlačová služba Kronockej štátnej prírodnej rezervácie.

Zistilo sa, že „lietadlo riadil sovietsky pilot Zinedin Musta-

fajev.“ uvádza sa v správe. ZSSR dostal stíhač od Spojených štátov v rámci programu Lend-Lease a ten havaroval počas cvičného letu. Preskúmanie ukázalo, že chvostová časť stíhača sa odlomila, no našla sa, vrtila sa skrútila a kokpit bol čiastočne pokrytý bahnom, ale zostal zachovaný. —r—

Chabarovsk: Historicky prvá prehliadka víťazstva

V Chabarovsku sa 3. septembra 2025 po prvýkrát konala rozsiahla vojenská prehliadka venovaná 80. výročiu víťazstva nad militaristickým Japonskom a ukončenia druhej svetovej vojny.

Medzi čestnými hosťami podujatia bola delegácia zástupcov štátov Organizácie Zmluvy o kolektívnej bezpečnosti, ako aj delegácia ozbrojených síl Mongolska.

Celkovo sa prehliadky zúčastnilo vyše 2 700 ľudí a 100 kusov modernej a historickej techniky. —r—

Čo píšu o (proti)fašizme iní?

(Dokončenie zo str. 4)

■ Úloha Číny v druhej svetovej ešte nebola docenená

Pre RIA Novosti to povedal Aleksej Maslov, riaditeľ Inštitútu ázijských a afrických štúdií Moskovskej štátnej univerzity.

„Ak hovoríme o ruskej a západnej verejnosti, úloha Číny nebola úplne osvetlená. Čína sa až od nedávna snaží zabezpečiť, aby ľudia vedeli, aká veľká bola táto úloha a aké hrozné bolo utrpenie krajiny v 2. sv. vojne,“ poznamenal.

„Formálne sa pre Čínu táto vojna začala v júli 1937, keď Japonsko po provokácii neďaleko Pekingú začalo vojenské akcie proti Číne. Vojna trvala do roku 1945. Ale ešte predtým, od decembra 1931, bola časť Číny okupovaná Japonskom. Pre Čínu je to mimoriadne zdĺhavá vojna,“ uviedol Maslov a zdôraznil, že „Čína statočne bojovala, hoci stratila väčšinu svojho územia. Do roku 1938 boli stratené mestá ako Peking a Šanghaj. Bombardovaný bol Kanton a takmer celá južná Čína. Zároveň Čína spútala japonské divízie na Ďalekom východe, čo umožnilo Sovietskemu zväzu uvoľniť si sily a v roku 1941 ich presunúť k Moskve“.

Najväčšie straty na svete

Podľa Maslova Čína v tejto vojne stratila 35 miliónov mŕtvych a zranených. Sú to najväčšie straty spomedzi všetkých krajín zúčastnených na druhej svetovej vojne. A hoci koniec vojny bol pripísaný Mandžuskej operácii sovietskej armády, Čína vynaložila obrovské úsilie na oslabenie japonskej obrany.

„V rokoch 1937 až 1941 Sovietsky zväz zásoboval Čínu veľkým množstvom potravín a munície. Prevažne sa to dialo po špeciálne vybudovanej ceste, ktorá prechádzala cez Ujgurskú autonómnu oblasť Sin-tiang v ČLR a čiastočne cez územie vtedajšieho sovietskeho Kazachstanu. Okrem toho v Číne pôsobilo veľké množstvo sovietskych vojenských poradcov. Zaoberali sa výstavbou obranných štruktúr a v mnohých ohľadoch pomohli zmodernizovať čínsku armádu. Číne aktívne pomáhali až do útoku Nemecka na Sovietsky zväz,“ uzavrel Maslov.

Podľa ria.ru z 28. 8. 2025, krátené

■ Poľský prezident pritvrdil voči Ukrajincom – nariadil zrovnať banderovské symboly s nacistickými

Varšava vyslala Kyjevu jasný signál, že v poľsko-ukrajinských vzťahoch prichádzajú veľké zmeny. Teraz má byť do poľského trestného zákonníka zavedená klauzula, ktorá stanovuje trest za predvádzanie Banderových symbolov. Túto iniciatívu, ktorá bude súčasťou balíka legislatívnych návrhov, oznámil nový poľský líder Karol Nawrocki.

Poľský prezident nariadil prirovnať „Banderove symboly“ k nacistickým symbolom. Zostáva nejasné, čo presne sa Nawrocki chystá zakázať, ale dá sa predpokladať, že hovoríme minimálne o červeno-čiernej vlajke UPA.

AM z 25. 8. 2025, výňatok

■ Historik Fursov: Klamstvá o Stalinovi a rehabilitácia nacizmu – to je súčasť nekonečného boja proti Rusku

Stalin opakovane narušoval plány pravicových globalistov: uzavretím nemecko-sovietskej zmluvy v roku 1939 (čo na veľmi potrebné dva roky oslabilo protisovietsky potenciál Mníchovskej dohody, ktorá nielenže vydala Československo na milosť a nemilosť Hitlerovi, ale stala sa aj niečím ako prototypom NATO namiereným proti ZSSR), a potom zvíťazil nad Treťou ríšou, ktorú na ZSSR nasadili Briti.

Stalin zasadil ďalší úder plánom západnej vrchnosti, zástupcov štátneho monopolného kapitálu, ako aj pravicových globalistov z radov medzinárodného finančného kapitálu a rodiacej sa korporatocrie, keď nedovolil, aby na krk ZSSR nasadili slučku Marshallovoho plánu, vytvoril jadrový štít a meč a položil základy toho, aby sa už niekoľko rokov po jeho smrti ZSSR stal jednou z dvoch superveľmocí. Stalin je projektant a hlavný konštruktér jediného geohistorického projektu, ktorý možno postaviť proti kapitalizmu a globalizmu – antikapitalistického, neimperialistického.

AM z 22. 8. 2025, výňatok

■ Čo predchádzalo vypuknutiu druhej svetovej vojny?

Po tom, čo západné mocnosti v Mníchove koncom septembra 1938 ustúpili pred Hitlerovými územnými požiadavkami voči Československu, prakticky spečatili jeho osud. Mylne sa pritom domnievali, že zachránili mier.

Vyvrcholila tak politika uzmirovania (appeasementu), v rámci ktorej britskí a francúzski politici tolerovali obsadenie demilitarizovaného Porýnia, taliansku a nemeckú intervenciu v španielskej občianskej vojne či pripojenie Rakúska k Nemeckej ríši v marci 1938.

V skutočnosti Mníchov bol len ďalším krokom na odstránenie Versailleskej mierovej zmluvy, ktorá po prvej svetovej vojne oklieštila Nemecko.

Nebol to však jediný Hitlerov cieľ. Tým bolo tiež získanie „životného priestoru“ na východe a pretvorenie európskeho poriadku na základe rasovo-politických princípov.

Pakt o neútočení

Začiatkom roku 1939 sa vystupňovala propagandistická kampaň okolo nemeckého nároku na Gdaňsk. Nemecko sa však zatiaľ snažilo získať Poľsko, napriek tomu, že už od apríla pripravovalo vojenský plán útoku. Ponúkalo dokonca účasť Poľska na garanciách Slovenského štátu. Narážalo pritom na jeho nespokojnosť s ochrannou zmluvou medzi Nemeckom a Slovenskom. Na jej základe totiž Nemci na západe Slovenska vytvorili ochrannú zónu s výsadným postavením pre ich armádu. Keďže Poľsko aj tento „výmenný artikel“ odmietlo, Hitler sa rozhodol využiť aj slovenské územie ako nástupný priestor vo vojne. Poľsko sa pritom paradoxne postupne dostalo do rovnakej situácie, ako už neexistujúce Československo, na rozbití ktorého v dôsledku Mníchova samo participovalo (uplatnením nárokov na Tešínsko a pohraničné územia na Kysuciach, Orave a Spiši).

Obrana 1/2025, výňatok

V B. Bystrici pri 81. výročí SNP len jeden prejav priznal nacizmu jeho nemeckú národnosť!

(Dokončenie zo str. 1)

vždy prihovára inými slovami, „tie najdôležitejšie vety sú vždy rovnaké... ďakujeme vám, skutoční hrdinovia slovenského národa. Skláňame sa v pokore pred vašou odvahou, odhodlaním a pred obetou, ktorú ste priniesli na oltár vlasti. Vieme aké boli vaše obete a nikdy na ne nezabudneme!“

No a pre tých, ktorí poznajú oba plány na ozbrojené protinecke vystúpenie povstaleckej 1. čs. armády, cenné boli práve tieto slová: „Pre nás ste hrdinami, pretože ste nechceli čakať, že za vás situáciu vyrieši niekto iný!“

Prezident tiež zdôraznil, že „fašistické zlo sa nesmie vrátiť v žiadnej podobe. Ani v nacistickej uniforme, ani v značkovom obleku, ani zamaskované slovami, ktoré síce nespomínajú nacizmus či fašizmus, no sú skrz-naskrz presiaknuté nenávisťou... Nech nám teda všetkým idey SNP svietia ako maják v týchto hmlistých časoch prekrúcania pravdy!“

Predseda NR SR Richard Raši zdôraznil, že „SNP si musíme vždy pripomínať pravdivo a s hlbokou pokorou. Pretože len poznanie pravdy a rešpektovanie dejinných udalostí nám otvára cestu pre našu budúcnosť.“

„A práve preto je dnes na-

šou povinnosťou hovoriť jasne: Slovenské národné povstanie bolo protifašistické povstanie! Bolo súčasťou celosvetového boja proti nacizmu a fašizmu a zároveň súčasťou zápasu za demokraciu, slobodu a ľudskú dôstojnosť.“

Richard Raši sa osobitne obrátil na mládež: „Možno sa pýtate, čo má spoločné rok 1944 s vaším životom v súčasnosti? Odpoveď je jednoduchá: Úplne všetko!“

To, že dnes žijete v slobode a v mieri nie je náhoda. Je to výsledok obetí tých, ktorí pred viac ako osemdesiatimi rokmi riskovali svoje životy, aby ste vy, mladí, mohli žiť slobodne. Slobodu, cestovať, študovať, pracovať, vyjadrovať sa, či voliť.“

Predseda vlády SR Robert Fico hneď v prvých slovách poukázal na podstatu nemeckého nacizmu, keď zacitoval Adolfa Hitlera: „Hranica medzi Európou a Áziou nie je Ural. Hranica je miesto, kde končia germánske kmene a začínajú sa Slovania. Túto hranicu musíme posunúť čo najďalej na východ. Samotná história nám, Nemec-ku, dala právo všetky tieto menejcenné národy si podraďovať, podmaňovať a využívať ich na práce v prospech Nemeckej ríše.“ A pridal k tomu známe, ešte ostrejšie, Himmlerove vy-

hlásenie o kopaní zákopov Slovankami pre Nemeckú ríšu.

Potom si Robert Fico predpripravil svoje zásadné vyhlásenie o nacistickom Nemecku týmito údajmi. „Tento systém mal neuveriteľnú podporu... Ak máme správne informácie, len v radoch SS bojovalo okolo 1,3 milióna ľudí... Koľko členov mala NSDAP? Táto politická strana mala 8,9 milióna členov. A v samotnom Wehrmachte bojovalo 18–19 miliónov vojakov. Tipnite si, koľko z tejto obrovskej podpory, koľko z týchto ľudí, bolo reálne potrestaných za svoje zločiny! Odhad je 2 000 až 2 500.“

Ako tu stojím, s plnou zodpovednosťou hovorím: fašizmus, nacizmus, nebol ani potlačený, nebol ani potrestaný! Len sa mu podarilo skryť počas studenej vojny a my zrazu dnes vidíme dôsledky, možno aj toho, že sme neboli pri potláčaní fašizmu a nacizmu dôslední.

Jedným z týchto dôsledkov je, ako ľahko sa dnes otvárajú témy ako je nová vojna, nový konflikt, hovorí sa o porcovaní Ruskej federácie, popierajú sa výsledky 2. sv. vojny... My vieme odkiaľ prišla na Slovensko sloboda...! (...)

My si jednoducho pravdu vziať nedáme!“

Robert Fico podporil svoje

slova verejným prísľubom, že pokiaľ bude predsedom vlády SR, tak dovtedy „budem vždy podporovať mierovú politiku, založenú na dôslednom dodržiavaní medzinárodného práva“!

Svoje vlastenectvo predseda vlády potvrdil aj odhalením „problému SNP“. Pre niektorých je to vrah v tom, „že bolo slovenské, že bolo veľkolepé a bolo suverénne“! Tieto pojmy sa „veľmi ťažko znášajú v našej politike“.

Poukázal pri tom na dávnu existenciu konceptu „slovenského sluhovstva“, čo bolo pre politiku najnebezpečnejšie už od prvej polovice 20. storočia. Použil pri tom slová Gustáva Husáka, ktorý vyhlásil, že „odmietam koncepciu malosti a prikrčenosti, aj tej národnej, aj tej osobnej. Je to politika, ktorú nikdy robiť nebudem“!

Na záver R. Fico pripomenul slová Vladimíra Mináča, akí by sme mali byť: „Stať sa skutočným Slovákom, úplným Slovákom, značí, stať sa bratom všetkých ľudí. Taký je aj vznešený odkaz našich dejín! Nemáme takmer nič, okrem svojej túžby po spravodlivosti.“

Božechráň, aby sme spôsobili krivdu, zabudnúť na krivdy vlastné. V tej chvíli by sme stratili svoju vnútornú opodstatnosť, svoj najvnútornejší zmysel, ale aj schopnosť rezistencie.

Vždy budeme malým národom, ale dokiaľ budeme chrániť svoju pravdu, nikdy nebudeme bezmocní! Nie moc, ktorá je pominuteľná, ale duch, ktorý trvá. To je naša cesta, náš zmysel a náš osud!“

Vďaka vojnovým veteránom

Počas osláv boli do hodnosti plukovník povýšení štyria vojnoví veteráni: Vladimír Strmeň, Branislav Tvarožek, Anton Lovásko a Karol Kuna in memoriam. Výložky a dekréty o povýšení im odovzdali minister obrany Robert Kaliňák a prezident Peter Pellegrini.

Podivná nepríjemnosť

Spôsobil ju folklórny súbor Urpín, ktorý sa s trápnu výhovorkou rozhodol na tohtoročných oslavách nevystúpiť. Jeho vedenie uviedlo, že sa chce vyhnúť spájaniu s politickými stranami a vládnymi predstaviteľmi.

Ešte v ten deň sa však na sociálnych sieťach zjavilo video, dokazujúce, ako Urpínu toto „spájanie“ s bývalou vládou I. Matoviča, bývalou prezidentkou Z. Čaputovou, nevadilo.

Prísaha nových obrancov vlasti

Bola súčasťou osláv a zaviazalo sa ňou 400 nových vojakov.

Vladimír Mikunda

Vidíme členov SZPB zo Španej Doliny.

Pohľad na členov lučeneckej oblastnej organizácie SZPB.

Ani choroba nezabránila oblastnému predsedovi SZPB z Prievidze Jánovi Žiakovi (v prvom rade) prísť na tohtoročné oslavy.

V prvom rade druhý vľavo je predseda ZO SZPB Sobrance Marián Lukáč.

Veniec kladie delegácia SZPB a predseda ČSBS. Zľava: tajomník ÚR SZPB Zdenko Marton, predseda ČSBS Jaromír Vodička, predseda SZPB Viliam Longauer a predseda Rozhodcovskej komisie ÚR SZPB Jozef Dolník. Za nimi pracovník kancelárie Ústredia SZPB Tomáš Purgi. (Muž v rovnošate nepatrí k SZPB)

Vľavo v sivom obleku a v klobúku sedí bývalý predseda SZPB Pavol Sečkář. Vľavo vedľa neho je bývalá predsedníčka ZO SZPB Trieda SNP B. Bystrica Eva Brozmanová.

V tejto skupine sú členovia trenčianskej organizácie SZPB.

Vidíme členov SZPB z prešovskej a novozámockej oblastnej organizácie.

Potlesk od členov SZPB z oblastnej organizácie Brezno.

81. výročie SNP v hlavnom meste

Pri Pamätníku SNP na Námestí Slovenského národného povstania v Bratislave sa pietnej spomienky zúčastnili viacerí členovia vlády, predstavitelia a zástupcovia diplomatických zborov na Slovensku, zástupcovia samospráv, samozrejme, aj SZPB, vrátane jediného priameho účastníka SNP 99-ročného Bratislava Tvarožka.

Minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Richard Takáč prihovor spočiatku uchopil tak, akoby Povstanie bolo hlavne proti režimu a nie ako vojenské vzopretie sa nemeckej čížme, ktorá prekročila slovenské hranice. Potom však uviedol, že „naša úcta patrí hrdinom, ktorí sa postavili proti nacizmu (nemeckému, žiaľ, akoby sme sa obávali pravdivého pomenovania – pozn. redakcie). Patrí aj tým, ktorí v tomto boji položili svoje životy, aby sme my mohli žiť v mieri.“ Dodal tiež, že úcta patrí aj tým,

ktorí po Povstaní čelili perzekúciám, väzeniam, odvečeniam. Položme si však otázku. Patrí aj tým slovenským kolaborantom, ktorých sa postihnutie dotklo lebo bojovali na strane nemeckých nacistov?

Podpredseda Oblastného výboru SZPB Bratislava Peter Kramár pripomenul, že SNP nebolo iba vojenskou operáciou. „Bol to zápas za česť, za ľudskosť, za slobodu. Bol to zápas proti ideológii, ktorá považovala niektorých ľudí za menejcenných, ktorá rozdeľovala spoločnosť na vyvolených a nežiaducich, ktorá ničila komunity na základe pôvodu, rasy, viery či presvedčenia.“

„Povstanie nebolo márne. Vďaka nemu dnes môžeme slobodne hovoriť, spomínať a rozhodovať o vlastnej budúcnosti. Nech žije SNP, nech žije pravda, pamäť a úcta k osobnosti“, zvolal podpredseda ObV SZPB.

Vladimír Dobrovič

Ako prvý položil veniec na pamiatku spolubojovníkov Branislav Tvarožek, jediný z posledných šiestich priamych vojnových veteránov, ktoré ešte Bratislava má.

Výročie SNP pri pamätníku Ľudovíta Kukorelliho

Oblastný výbor SZPB a mesto Medzilaborce zorganizovali 28. augusta pre svojich členov oslavy 81. výročia SNP pri pamätníku hrdinu SNP Ľudovíta Kukorelliho v obci Habura.

Oslavy boli rozdelené na dve časti. V prvej časti vystúpili pri pamätníku s príhovorom primátor Vladislav Višňovský a tajomník oblastného výboru SZPB Jozef Antal. Potom sme položili vence ku Kukorelliho pamätníku a k pamätnej tabuli padlých spoluobčanov v boji proti fašizmu.

Druhá časť piety sa konala na mieste kde padol Ľudovít Kukorelli. Nachádza sa tu mohyla a k nej sme položili veniec na znak úcty nielen Ľudovítovi Kukorellimu, ale aj ostatným asi 350 partizánom, ktorí s ním zahynuli.

V neoficiálnej časti programu sa podávala pečená klobása, ktorú pripravili zamestnanci mestského úradu.

Podujatie preukázalo dobré vzťahy v spolupráci mesta s oblastnou organizáciou SZPB. Preto sme sa dohodli, že o rok to bude opäť takto.

– JA –

Účastníci osláv na pamätnom mieste zahynutia Ľ. Kukorelliho.

Ten, kto nemiluje svoju vlcu

Gemerská Poloma je verná odkazu SNP

Za účasti členov oblastného výboru SZPB, členov ZO SZPB v Gemerskej Polome a starostky obce sme si 28. augusta položením vencov a prihovorom uctili padlých občanov počas SNP.

Oslavy boli obohatené výstavou a prezentáciou boja proti fašizmu v rokoch 1939 až 1945 na obecnej úrade. Členmi Historicko-dokumentárnej komisie bola pri tejto príležitosti doplnená obecna zbierka artefaktov z havarovaného sovietskeho dopravného lietadla Li-2 na vrchu Flós v roku 1944.

Za príkladnú starostlivosť o pamät-

níky spojené so SNP v regióne bolo oblastným výborom SZPB udelené Čestné uznanie obci Gemerská Poloma. Očenenie si za prítomnosti občanov prevzala na obecnej úrade starostka Lilian Bronďošová, ktorá sa pri tom poďakovala členom ZO SZPB za ich prácu. Osobitné poďakovanie vyjadrila Adrianovi Gallovi za získavanie a spracovanie informácií z rodinných a vojenských archívov o tragickej nehode príslušníkov 2. čs. paradesannej brigády v katastri obce.

Milan Malček, foto Adrian Gallo

Naozaj pekné oslavy

Konali sa v obci Prašník v piešťanskom okrese.

Program sa začal pietnym aktom kladenia vencov v osade Dúbrava, pri pomníku prvého veliteľa 2. čs. partizánskej brigády J.V. Stalina pplk. Červenej armády I.D. Dibrovu. Po štátnej hymne SR, interpretovanej ženskou speváckou skupinou Holeška a niektorými účastníkmi, predniesla príhovor predsedníčka miestnej ZO SZPB Božena Mocková.

Program pokračoval položením vencov na cintoríne v osade Pustá Ves, kde sú pochovaní traja sovietski partizáni.

Na oslavách boli prítomní predstavitelia TTSK (podpredseda Patrik Voltmann), okresného mesta Piešťany (primátor Peter Jančovič), mesta Vrbové (zástupca primátora Matúš Opatovský), obce Prašník (starosta Milan Mozolák) a SZPB (predseda OblV SZPB Ľubomír Pastucha), ako aj pani Alžbeta Zollerová (* 8. 3. 1928), posledná miestna priama účastníčka SNP (ako 16-ročná bola s rodičmi pomocníčkou partizánov).

V areáli prírodného amfiteátra SNP v Pustej Vsi po štátnej hymne SR vystúpi-

li M. Mozolák, P. Voltmann, P. Jančovič, M. Opatovský a L. Pastucha.

Ten sa prejavil ako renegát, pretože namiesto témy SNP kritizoval, že na 18. zjazde SNP bol zvolený zlý predseda. Za tieto slová ho hneď skritizovalo aj jeho okolie. Veď mnohí prítomní ani len netušili o čo ide.

V kultúrnej časti sa predstavili spevácke skupiny Holeška, Terchovienka a spevácky zbor mesta Vrbové. Miestny KVH Prašník prispel bojovou ukážkou, po ktorej sa rozhorela vatra.

Návštevníci podujatia mohli navštíviť pamätnú izbu a múzeum SNP, ako aj bunker partizánov v hornej časti areálu. Pre deti bol pripravený skákací hrad a jazda na koníčkoch. O večernú zábavu s tancom pri stánkoch s bohatým občerstvením sa postarala hudobná skupina Country Voice.

Dovetok

Žiaľ, zbadal som aj smutnú vec. Lipová aleja, na vysádzaní ktorej som sa v roku 2007 zúčastnil (stromky o.i. sadili podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič a predseda SZPB Karol Pitka) zničila v priebehu rokov vysoká zver (zostal jediný strom).

Petr Svanda

Krátka správa z Lubiny a Rohu

V sobotu 30. augusta sa konal pietny akt pri bývalom rodnom dome Miloša Uhra v Lubine a slávnostné kladenie vencov na vrchu Roh.

Privítal nás tu starosta Martin Beňatinský, príhovory mali podpredseda vlády SR Peter Kmec, poslanec NR SR a podpredseda TSK Michal Bartek a predseda OblV SZPB v Novom Meste nad Váhom Kamil Krištofík. Za ČSBS bol prítomný jeho predseda Jaroslav Vodička a delegácie z Uherského Hradišťa a Kyjova.

-PŠ-

Nový Svet spojil oslavy Dňa obce s Výročím SNP

Prejavil sa to nielen na počte prítomných, ale aj na atmosfére, ktorú starostka Zuzana Pavleová a predseda ZO SZPB Štefan Hrubý v tejto malej obci navodili.

Pomohli tomu aj hostia – europoslankyňa Monika Beňová, genpor. Peter Gajdoš, predseda SZPB Viliam Longauer s tajomníkom ÚR SZPB Zdenkom Martonom, predseda OblV SZPB v Galante Jozef Janský, predseda ZO SZPB Senec Norbert Lacko s podpredsedom Vlastimilom Bukovinským, poslanec BSK Dušan Badinský a ďalší. Všetci položili vence a kvety k pamätníku partizánskej brigády Jana Žižku, ktorej príslušníkmi boli štyria miestni spoluobčania.

S hlavným prejavom vystúpil Jozef Jan-

ský, ktorý zdôraznil, že SNP bolo prejavom vôle slovenského národa! „Povstanie je hrdinstvom malého národa proti veľkej presile, bol to odpor proti vstupu nemeckej fašistickej armády na slovenské územie.“

V tejto jednej vete rečník vyjadril jednoznačnú podstatu toho, čo sa na ústredných oslavách SNP v B. Bystrici neodvážili vysloviť ani prezident SR a ani predseda NR SR.

Predseda SZPB V. Longauer podujatie využil aj na odovzdanie pamätnej medaily k 80. výročiu SNP a skončenia druhej svetovej vojny npor. v.v. Jozefovi Janskému, ktorú mu udelil štátny tajomník MO SR.

Na záver sa všetci prítomní v rámci Dňa obce občerstvili a pri živšej hudbe aj veselili.

V. Mikunda

Oslavy 81. výročia SNP v Dobrej Nive

Vo štvrtok 28. augusta 2025 sme si aj v Dobrej Nive pripomenuli 81. výročie SNP.

Slávnostnú schôdzu otvorila a viedla tajomníčka ZO SZPB Renata Mužiková. V úvodnom príhovore predseda ZO SZPB Ján Slosiarik pripomenul viaceré dôležité skutočnosti z faktografie tejto významnej dejinnej udalosti. Prítomným tiež prečítal článok Gustáva Husáka, ktorý napísal po mesiaci bojov povstalcov, v ktorom vyzdvihuje náš odhodlaný zápas za slobodu.

Ďalším bodom programu bolo vystúpenie predsedu Oblastného výboru SZPB vo Zvolene Miroslava Náhlíka, ktorý tiež odovzdal členské preukazy štyrom novým členom.

Na schôdzi sme tiež blahoželali dvom

jubilantom – Anne Mokošovej a Pavlovi Krištofovi.

V diskusii sa najviac hovorilo o „Odbojárskej vatre“, ktorá sa má uskutočniť v septembri na Švábe blízko Krupiny.

Po schôdzi sme sa presunuli k Pamätníku padlých na Námestí SNP a počkali na príchod už tradičného lampiónového sprievodu a spoločne položili vence.

Nasledovala štátna hymna, báseň a po nej slávnostné príhovory starostu obce a predsedu oblastnej organizácie.

Potom sme sa presunuli k amfiteátru Kolo, pri ktorom bola zapálená Vatra SNP. Naše oslavy pokračovali spoločenským posedením pri hudobnej produkcii DJ Vlada Mráza.

-JS-

Oslavy v takmer rodinnej atmosfére

81. výročie SNP v Cinobani bolo dôstojné! Organizátorom osláv boli obec a miestna ZO SZPB. Spoluprácu ponúkla aj miestna ZšSMŠ s novou riaditeľkou Ivetou Gajdošovou. Kytice boli položené k štyrom tunajším pamätníkom.

Žiaci zaspievali partizánske pesničky, čestnú stráž držali členovia KVH Vepor – Ján Kókavec, Branislav Boroš a Martin Garaj. Slávnostný príhovor mal starosta Jozef Melicher.

Netradičný príhovor, o padlých hrdinoch obce, Jánovi Korimovi, Jánovi Aláčovi, Leopoldovi Grulišovi, Michalovi Juričekovi, Jozefovi Vellekovi a Jozefovi Segečovi, si od tajomníčky ZO SZPB Márii Švikruhovej vypočulo vyše 50 ľudí.

Atmosféru prízdobila hymna SR a vlastnecké piesne.

Na záver pozval starosta prítomných na milé posedenie a občerstvenie.

-MŠ-

Sprava: starosta Jozef Melicher, predseda ZO SZPB Jozef Činčura, M. Švikruhová...

Rožňavčania si pripomenuli slávne povstalecké dni

Dňa 28. augusta si ich pripomenuli spomienkovým zhromaždením pri pamätníku Československého partizána na Námestí 1. mája v prítomnosti členov oblastného výboru SZPB a ZO SZPB partizána Tótha.

Primátor Michal Domik v príhovore priblížil význam SNP z historického hľadiska pre Slovensko, ale aj súčasný význam SZPB v spoločnosti. Podpredseda oblastného výboru SZPB Milan Malček k tomu chronologicky pripomenul historické udalosti spojené s povstaním v rokoch 1944 až 1945.

Súčasťou programu bola aj prezentácia práce Historickej a dokumentačnej ko-

misie pri oblastnom výbore SZPB, vďaka ktorej mohli občania mesta a hostia po vyše 81 rokoch vidieť a spoznať 6 sovietskych letcov na fotografiách, ktorí zahynuli s ďalšími príslušníkmi 2. čs. samostatnej paradesantnej brigády v ZSSR na vrchu Flós neďaleko Gemerskej Polomy.

V priebehu osláv odovzdal oblastný výbor SZPB Čestné uznanie Adrianovi Galovi za vyše 3-ročný podiel pri objasňovaní havárie sovietskeho dopravného lietadla a osudov členov posádky a príslušníkov 2. čs. samostatnej paradesantnej brigády v ZSSR. Za vykonanú prácu menovanému osobne poďakoval pri soche Československého partizána aj rožňavský primátor.

Milan Malček, foto autor

So spevom „partizánskej hymny“

ZO SZPB v Helpe si uctila pamiatku padlých kyticou a minútou ticha.

Členovia, sympatizanti a rodinní príslušníci zaspievali pieseň „Tichá noc, tmavá noc“ a potom predsedníčka organizácie popriala peknú turistiku plnú

zážitkov po trase Náučného chodníka.

Po turistike všetkých čakalo milé pohostenie pri ohni s opečenými špekačkami a sladkou odmenou od našich členiek.

Tešíme sa na ďalšie stretnutie v prírode.

M. Latináková

Spomienka na 14 padlých odbojárov

Výročie SNP si 28. augusta uctili aj členovia ZO SZPB, zástupcovia mesta Spišská Belá a pedagógovia našich základných škôl.

V úvode pietneho aktu zaznela hymna Slovenskej republiky. Prejav predniesol Miroslav Andráš. Zdôraznil v ňom, že SNP je jednou z najvýraznejších udalostí národných dejín, že s úctou a vďakou si pripomíname hrdinských bojovníkov, vojakov, partizánov a ilegálnych pracovníkov, ktorí odolávali presile, no napriek utrpeniam kliesnili cestu k nášmu dnešnému životu.

Z nášho mesta padlo v protifašistickom odboji 14 Belančanov: Jozef Bigoš, Ondrej Fodor, Ján Chovaňák, Jozef Kraus,

Gustáv Kraus, Gejza Krejnos, Vojtech Krett, Jozef Krigovský, Jozef Kriššák, Gustáv Pahoň, Ján Podolský, Jozef Richter, Rudolf Štuler a Ján Žemba. Niektorí sú pochovaní v Liptovskom Mikuláši, niektorí v Helcmanovciach, dvaja v Smrečanoch a jeden v Poľsku.

Počas skladby „Slovensko moje, otčina moja“ viceprimátor Maroš Vaverčák s predsedníčkou ZO SZPB Spišská Belá Danielou Linekovou položili vence a sviece k soche partizána na pamiatku a úctu padlým počas SNP.

Na záver nášho stretnutia zaznela partizánska pesnička „Tichá noc, tmavá noc“.

Jana Neupauerová

Výročie SNP na Podbanskom

Členovia organizácie SZPB zo Spišskej Belej sa 23. augusta stretli pod končiarmi Tatier na Podbanskom pri pamätníku SNP, kde si spoločne s členmi SZPB a zástupcami podtatranských miest a obcí pripomenuli udalosti pred 81 rokmi.

Slovenské národné povstanie je jednou z najvýznamnejších udalostí slovenských národných dejín, medzníkom, ktorý si každoročne s vďakou pripomíname. S úctou si spomíname na hrdinských bojovníkov, vojakov, partizánov a ilegálnych pracovníkov, ktorí odolávali presile, no na-

priek utrpeniam a obetiam kliesnili cestu aj nášmu dnešnému životu.

Hymna na úvod osláv sa rozozvučala lesom pri pietnom mieste, následne zástupcovia delegácií položili vence a prítomným sa prihovorili hostia. Slávnosť pokračovala kultúrnym programom, o ktorý sa postarali zástupcovia obcí Vavrišovo a Liptovský Peter. Tunajšie oslavy vyvrcholili zapálením vatry.

Na záver si všetci pochutnali na gulášoch a pri rozhovoroch precítili aj krásne počasie končiaceho sa tatranského leta.

Jana Neupauerová

SNP pod Kráľovou hoľou

Pod týmto symbolickým názvom sme si pripomenuli 81. výročie SNP na Šumiaci. Naša ZO SZPB pripravila opäť netradičný program pre širokú verejnosť, prostredníctvom ktorého sa posilnila družba s už tradične účinkujúcim KVH TIGER – Svit, ktorý nám svojou výstavou prezentoval vojenský výstroj a výzbroj, a ich čestné salvy pri pomníku dodali pietnej spomienke silný charakter.

Novinkou bolo účinkovanie Dychovej hudby Železiarní Podbrezová, ktorej melódie nielen posilnili atmosféru podujatia, ale boli aj nezvyčajným doplnkom v kraji kde sa tradične ozývali len hlasy „chlopov zo Šumiaci“. Svoje účinkovanie zakončila krátkym koncertom na námestí. Slovami miestnych obyvateľov, „takú parádu sme tu ešte nemali“.

Maroš Čupka, predseda ZO SZPB v Šumiaci

Seminár pre učiteľov a žiakov základných a stredných škôl

80. výročie oslobodenia obcí a miest v regióne a ukončenie 2. svetovej vojny bol názov seminára pre učiteľov a žiakov základných a stredných škôl v okresoch Nové Mesto nad Váhom a Myjava, ktorý sa uskutočnil vo štvrtok 15. mája v Spoločenskom dome v Novom Meste nad Váhom.

Konal sa pod záštitou predsedu TSK Jaroslava Bašku a zúčastnilo sa ho 120 žiakov a študentov, vrátane pedagógov, ďalej poslanec NR SR a podpredseda TSK Michal Bartek, primátor mesta Nové Mesto nad Váhom František Mašlonka a predseda SZPB Viliam Longauer. Príhovory predniesli predseda ObV SZPB NMnV Kamil Krištofik, František Mašlonka a Viliam Longauer.

Prednášková časť bola zahájená premietaním krátkeho filmu oslobodenia mesta Zvolen v roku 1945. O prechode frontu cez Slovensko v rokoch 1944–1945 zaujímavu rozprával historik Múzea SNP z B. Bystrice Juraj Lepiš. Prostred-

níctvom webového portálu www.oslobodenieslovenska.sk ozrejmil, ako prebiehali jednotlivé vojenské operácie na Slovensku.

Po prestávke, počas ktorej si prítomní prezreli panelovú výstavu prezentujúcu oslobodenie obcí a miest regiónu vrátane osobností národnooslobodzovacieho boja, seminár pokračoval premietaním sfilmovanej autentickej výpovede priameho účastníka SNP a vojnového veterána Vladimíra Strmeňa, ktorý na vlastnej koži prežil hrôzy druhej svetovej vojny a okrem smrti svojich priateľov bol aj svedkom vypálenia obcí Kalište a Baláže. „Ľudia utkali s plachom do lesov, aby si zachráni-

li život. Na chrabte mali to najcennejšie, v náručí deti a kričali o pomoc,“ spomína si na hrôzy vojny náš veterán.

Obce a mestá zo zákona vedú obecne a mestské kroniky. Tie sú svedectvom minulosti a prítomnosti pre budúcnosť. „7. apríla 1945 bola naša obec oslobodená. Front prešiel pomerne hladko, len sem – tam nejaká stopa po guľke ostala na omietke domov. Ustupujúci Nemci sa zakopali na Skalke a odtiaľ sa pokúšali z troch guľometných hniezd zastaviť postupujúce rumunské jednotky. Strelba trvala krátko, začala sa v nedeľu popoludní. Ľudia, najmä ženy a deti, sa pokúryvali v pivniciach. Vyšli až v pondelok ráno, bol krásny slnečný deň, hore Lubinou kráčali v hlúčkoch ustatí a zaprášeni Rumuni, na ulici postávali lubinskí občania a ponúkali voja-

kom jedlo a nápoje. Našu obec oslobodzovala 1. rumunská armáda pod velením zborového generála Atanasia.

Ešte dlho po skončení vojny sa ľudia nevedeli nasýtiť slobody a mieru. Takmer každú nedeľu sa v obci poriadali tanečné zábavy. Najkrajšie bývali na Skalke.

I keď tieto roky boli poznačené mnohými zásobovacími ťažkosťami, jednako len boli krásne, plné nadšenia a snahy, aby sa život dostal čo najskorej do normálnych koľají.“

Tieto udalosti sú zaznamenané v kronike obce Lubina, ktorá je jednou z oslobodených obcí nášho regiónu.

O tom, ako prebiehalo oslobodenie v ďalších obciach i mestách nášho regiónu, v poslednej prednáške seminára s názvom „80. výročie oslobodenia miest a obcí nášho regiónu“,

pohovoril člen Predsedníctva ObV SZPB v Novom Meste nad Váhom, nositeľ ocenenia Osobnosť Podjavoriny, Ján Hargaš, ktorého máme v pamäti aj ako bývalého riaditeľa tunajšej Strednej odbornej školy obchodu a služieb.

Opúšťajú nás poslední účastníci i pamätníci udalostí druhej svetovej vojny. Ich odchodom hrozí, že spomienka na tragické vojnové časy sa z našej spoločnosti vytratí. Je na nás, aby sa tak nestalo.

Simona Štepanovicová, tajomníčka ObV SZPB Nové Mesto nad Váhom, foto: Vladimír Brezinský

Projekt bol realizovaný s finančnou podporou Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Prijemné stretnutie s prezidentom

ZO SZPB Topoľčany sa so sympatizantmi zúčastnila pochodu „Náučným partizánskym chodníkom“ medzi obcami Skýcov a Zlatno.

Tohto ročníka sa ho zúčastnili aj prezident SR Peter Pellegrini a predseda NSK Branislav Bečik.

Tradícia pamiatky na SNP a partizánsky odboj v regióne pod Trábečom pokračuje a stále má veľký ohlas. Ďakujeme organizátorom za skvelú atmosféru a zážitok.

Elena Novotná, predsedníčka ZO SZPB Topoľčany

Uctili sme si obeť príslušníkov KFOR

ZO SZPB Košice-Juh Anny Bašistovej si splnila ďalší bod zo svojho plánu činnosti na rok 2025.

V stredu 13. augusta jej členovia navštívili pamätník obetí slovenských vojakov, ktorí sa vracali z mierovej misie v Kosove a 19. januára 2006 ich lietadlo An-24 havarovalo na kopci Borso pri maďarskej obci Hejce. Zahynulo 42 vojakov vrátane ôsmich členov posádky a jeden ci-

vilný zamestnanec MO SR. Vojak Martin Farkaš to zázrakom prežil.

Predseda základnej organizácie Dušan Rybanský v príhovore oboznámil prítomných so skutočnosťami havárie. Podotkol, že aktivity v boji za mier v dnešných napätých časoch je treba zvýšiť a zvýrazniť mierové spolunažívanie medzi národmi a štátmi.

Na záver pietnej spomienky sme k pamätníku položili kyticu kvetov.

– DR –

Účastníci pietnej spomienky pri pamätníku.

Po stopách dejín

ZO SZPB v Strede nad Bodrogom, v spolupráci s Obecným úradom v Strede nad Bodrogom, zorganizovali dňa 5. augusta poznávací zájazd pre členov a sympatizantov SZPB a ich rodinných príslušníkov – Po stopách histórie.

Na zájazd sa prihlásilo 42 účastníkov rôznych vekových kategórií. Pri pamätníku náčelníka štábu partizánskej brigády „Čapajev“ kapitána Ľudovíta Kukulického v Hanušovciach nad Topľou, ktorá v roku 1944 operovala v oblasti Slanských vrchov, sme položením venca vzdali úctu a hold tomuto hrdinovi a pripomenuli si udalosti, ktoré sa tu udiali pred 81 rokmi.

Výlet do Modry a Pezinka

2. augusta 2025 sa 23 účastníkov zo ZO SZPB Šelpice vydalo poznávať historické pamiatky, umelecké diela a históriu blízkeho okolia.

V Budmericiach sme navštívili krásny kaštieľ s parkom a neďalekou kaplnkou. Modranská galéria nám ukázala nádherné dielo národného umelca Ignáca Bizmayera. Kvety sme položili na hrob nášho národného buditeľa Ľudovíta Štúra i k pamätníku padlých v 2. svetovej vojne. Socha Ľudovíta Štúra na námestí, kos-

toly, kaplnky sú obdivuhodné.

V Pezinku nám hlboký zážitok poskytol zámok Šimák.

Jeho zbierka dobového nábytku, výstava umeleckého skla, zbierka motoriek Jawa, pivnice – ulahodili každému.

Jarmila Valovičová, predsedníčka ZO SZPB Šelpice

Veľa sme videli, veľa aj počuli

Pri príležitosti 81. výročia SNP si 3. ZO SZPB z Trenčína zorganizovala cestu do Bratislavy.

Boli sme na Slavíne, kde sme si uctili padlých osloboditeľov. Odtiaľ sme šli do budovy NR SR, kde nás sprevádzala Lujza Kittlerová. Informáciami zauja-

la všetkých prítomných. Preto sme jej venovali Pamätnú medailu Partizánskej brigády Jana Žižku, ktorá bojovala v Inoveckých horách.

Musím spomenúť, že organizátorovi výletu tajomníkovi Ľubomírovi Brezovskému sa po-

darilo vytvoriť skupinu, v ktorej boli zastúpení aj mladí a dospievajúci občania, ktorých program tiež zaujal.

V ďalšej časti sme navštívili v budove Ústredia SZPB výstavu Za slobodu a oboznámili sa s dokumentmi protifašistického odboja od roku 1938 po súčasnosť.

Ján Skyba, predseda KVV Trenčín

Starenka z lavičky

Sedela na lavičke pred veľkým domom. Akoby už ani nežila. Nesledovala ľudí prechádzajúcich okolo nej. Nemo sa dívala do zeme. Aj keď sa jej niekto prihovoral, málokedy odpovedala. Mičky si dožívala sen ťažkého života.

V mysli sa ukazovali obrazy, ako utekala v zime s mamou a sestrami do hôr. Okolo nich hvíždali guľky, našťastie nie vždy dobre mierených zbraní, nohy sa zabávali do mäkkého snehu, sem – tam pokropeného krvou nešťastníkov, ktorí nestačili ujsť krutosti, besneniu, zabíjaniu. Videla mŕtve telá detí, kamarátov z dediny, rovesníkov, s ktorými sa hrávala na lúke za domom, videla kričiacie bezmocné telá susedov, známych. Nemohla im pomôcť. Chcela sa zachrániť.

Pristúpila som bližšie k starenke a dotkla som sa jej vyschnutej, zvráskavenej ruky. Pomaly otočila hlavu na moju stranu, ale ruku neodtiahla.

„Tetuška, nie je vám zima? Ako by som vám mohla pomôcť?“

„Mne už pomôže len smrť. Mám ju stále pred očami, ale nechce si ma vziať. Necháva ma trápiť sa spomienkami na tú

hrôzu, ktorú som prežila.“

„Nemyslíte už na to. Tešte sa zo života, že môžete...“

„Ako nemám myslieť? Vy ste to nezabili,“ – rozprávala pomaly, ťažko dýchala.

„Keď prišli do dediny Nemci, mala som šesť rokov, ale všetko si pamätám, ako by to bolo dnes. Vyháňali nás z domu neoblečených, nenajedených. Bili nás, kopali, smiali sa nám a nás, deti, strašili, že nás idú strieľať v náručí matiek. Triasli sme sa od zimy, od strachu, no oni nemali súcit. Ľudia kričali, plakali, prosili na kolenách, lenže vojaci nemali zľutovania. Zo zábavy začali strieľať do bezbranných žien, starcov, strieľali do malých nevinných detí. Ach, Bože, ako si to mohol dopustiť?“ – vzdychla, odmlčala sa.

„A vy ste sa ako zachránili?“

„Ako? Nuž, ani neviem, ako som od hrôzy odpadla, stratila som vedomie a keď som sa prebrala, bolo už všade ticho. Okolo mňa ležalo mnoho mŕtvych tiel. Mňa prikryla svojím telom moja teta. Žiaľ, už mŕtva. Zachránila mi život. Bála som sa plakať. Ticho som ležala celá premrznutá, kým ma nenašli vo-

jaci. Boli iní, tiež vymrznutí, vyhladovaní, vystrašení. Nerozumela som im a dodnes neviem, kto to bol. Zdvihli ma zo snehu, odniesli do auta, dali mi napiť. Bola som taká zamrznutá, že som nevládala držať v rukách hrnček s čajom. Očami som hľadala mamu alebo niekoho známeho. Nik z našej dediny tam nebol. Dodnes som ich už nevidela.“

„A čo bolo potom?“

„Nuž, čo?! Vojaci ma odviezli do nemocnice. Dlho som sa liečila z omrzlín a chorej duše. Potom si ma vzali cudzí ľudia. Robila som im slúžku. Nikdy ma nepohladili. Viac som hladovala, ako som bola syta.“

„Tetuška a muža ste mali?“

„Muža? Bála som sa chlapov. V každom som videla vojaka. Zostala som slobodná, bezdetná, so zlomeným srdcom. A chudobná. Nemala som nič. V noci som sa strhávala zo sna. Naš dom bol vypálený, nechcela som sa vracieť na miesta, kde sa mi oživovali spomienky na vojnu.“

„Žijete sama? Nemáte nikoho?“

„Nemám, dievka moja. Všetci pomreli, čo som poznala. Boli medzi nimi dobrí aj zlí ľudia. Vojna nás pokazila, vyhasol v nás cit. Naša malá dedinka bola

zničená, ľudia pomreli a ani mne sa už nechce žiť.“

„Nehovorte tak.“

„Keď som podrástla a ako tak sa spamätala z tej hrôzy, odišla som od pestúnov, ktorí boli na mňa zlí. Spoznala som novú rodinu. Pomáhala som im, vyopatrovala im deti. Jedného dňa mi povedali, že odchádzajú do zahraničia. Všetko predali a ja som zostala zase sama. Vyplatili ma, dali mi oblečenie, ktoré sa im už nepáčilo a odišli. Onedlho som ochorela. Chodila som po nemocniciach, striedala som ubytovne, až som sa dostala sem. Nemala som školy, tak som musela robiť, čo prišlo. Všetko bola ťažká práca. Teraz žijem tu, v domove dôchodcov a sem, na túto lavičku, chodím spomínať. Dlho mi trvá, kým si na niečo spomeniem. Ale teraz už musím ísť, aby ma nehládali.“

„Dovidenia, zajtra prídete zase?“

„Prídem, prídem, ak budem vládvať.“

Neprišla. Už nikdy som ju nevidela. Možno jej puklo srdce od žiaľu, možno odišla spokojná, že svoj životný príbeh niekomu vyrozprávala a neodniesla si ho do hrobu. Ktovie. Starenka z lavičky, odpočívajte v pokoji. Už nikto nikdy nesmie zažiť to, čo vy. **Tatiana Šipošová**

Spomienka na nástup fašizmu

Naša 90-ročná jubilatka Antónia Sovišová spomína na obdobie príchodu fašizmu a prenasledovanie Židov aj kresťanov.

Mama našej jubilatky bola Nemka a študovala za mníšku. Ale ochorela a tak musela školu aj kláštor opustiť a prišla bývať do Handlovej k rodičom. Tu sa spoznala s otcom, ktorý bol židovského vierovyznania a bol vyučený klampiár. Opravoval na kostole v Handlovej na Saratovskej ulici vežu. Otec s matkou boli sobášeni v kresťanskom kostole, mali povolenie zo svätej stolice z Ríma.

Mamin brat musel narukovať do nemeckej armády. Ako

vojak bol doma na dovolenke a rozprával, že sa chystá vojna, že sa stavajú koncentráky, že bude zle Židom. Tak sa otec a mama presťahovali do Prahy, v snahe zakryť pôvod. Tu sa narodila aj Antónia a jej brat. Oboch dali pokrstiť, aj otca.

Keď začali nemecké represálie, presťahovali sa naspäť do Handlovej. Lenže aj tu sa diali, zo strachu pred Nemcami, útoky kresťanských rodín voči židovským. Preto sa opäť sťahovali a to do Nitry na Palánok.

Otcovu mamu a ostatnú rodinu Nemci zobrali do lágru, z dvanástich to prežil len jeden. Otec utekal pred gardistami, dobre ich poznal, bál sa,

že ho vyzradia. Keď ho hľadali Nemci aj gardisti, zachránilo ho to, že mama vedela dobre po nemecky a vyhovorila sa, že už ho zobrali iní. Tak prežili s ťažkosťami a ri-

zikom. Pred vojnou boli majetky, role a vinohrady, napísané na mamu, lebo nemohli byť na otca židovského pôvodu, bolo to riskantné. Po vojne ich museli zase rýchlo prepisovať na deti, lebo mama bola Nemka.

Keď sa po týchto strastiach situácia upokojila, v novom zriadení im zanikli obchody. Antónia vyštudovala zdravotnú školu, bola poľovníčka, športovkyňa, a za manžela si zobrala profesora evanjelika.

Je obdivuhodné, že všetci, ktorí prežili hrôzy vojny, sa dožívajú vysokého veku.

Pani Antónia je vitálna pani, teší sa zo života a my jej k jej sviatku želáme veľa elánu a radosti v kruhu svojej rodiny aj v kruhu členov SZPB v Nitre Horné mesto. **Anna Zabáková**

Nedožití 100. výročie bojovníka SNP

MVDr. Jaroslav Prokop sa narodil 1. septembra 1925 v Dolnom Kubíne.

Jeho rodina to v druhej polovici 30-tych rokov nemala ľahké. Otec, pochádzajúci zo Šumavy, mal neslovenský pôvod a zobral si za manželku evanjeličku, preto im aktívna ľudácka skupina robila mnohé ťažkosti. Po nečakanom úmrtí otca na začiatku roku 1939, sa pre rodinnú situáciu ešte zhoršila.

Jaroslav už ako gymnazista prejavoval svoj odpor voči ľudáckemu režimu. Spolu s priateľmi likvidovali ľudácku propagandu a so svojím starým otcom pomáhal utekajúcim väzňom z koncentračných táborov v Poľsku, od ktorých sa dozvedel o nacistických zverstvách, ktoré sa v nich páchali. To ho priviedlo k rozhodnutiu vykonať niečo viac.

Po vypuknutí SNP sa prihlásil v dolnokubínskych kasárňach. V prvých akciách bol nasadený ako pomocník guľometníka na severe Oravy v okolí Hruštína. Neskôr držali obrannú líniu od juhu na Brestovej, smerom od Ružomberka. Po vyše mesačných bojoch vojaci nedokázali odolávať nemeckej presile a museli ustúpiť.

Po potlačení Povstania prešiel s časťou vojakov do partizánskeho oddielu Signál, kde sa podieľal na prieskume a diverznej činnosti. Napokon spolu s Červenou armádou vstúpili v skorých ranných hodinách 5. apríla 1945 do Dolného Kubína.

Hneď po vojne sa stal jedným zo zakladateľov Zväzu partizánov (predchodca SZPB). V roku 1947 sa zúčastnil bojov proti Banderovcom, ktorých vyčistiť musela čerstvo obnovená republika čeliť v prvých povojnových rokoch. (Posledný boj s nimi bol vybojovaný až 4. mája 1948!)

Stal sa nositeľom viacerých vyznamenaní pred a po roku 1989 a až do obdobia covidu sa aktívne zúčastňoval stretnutí s mladými ľuďmi po celej Orave, ktorým sprostredkoval svoje autentické spomienky na udalosti 2. svetovej vojny a SNP.

Zomrel 22. augusta 2023 vo veku nedožitých 98 rokov.

Adam Horváth

Dve spomienky z Rejdovej

Horská obec Rejdová leží pri prameni rieky Slaná pod úpäťm Stolice, najvyššieho vrchu Slovenského Rudohoria.

Prvá spomienka

V čase, keď Nemci začali vojnu proti ZSSR, ak chceli naši ľudia čosi vedieť o situácii na fronte, počúvali Moskvu alebo Londýn.

Raz, ako veľká skupina ľudí počúvala v hostinci potravného družstva rozhlasové správy z Londýna, niekto sa vrátil dnu, že idú dobsinskí žandári. Na to sa všetci rozutekali.

Zostal tam len Ondrej Sládek, ktorý si však stanicu preladil na slovenskú. Samozrejme, že žandári, len čo tam jeden vstúpil, hneď zisťoval čo to počúva.

Po jeho odchode sa k prijímaču vrátili aj ostatní a počúvali ďalej.

Časom sa zakázané stanice počúvali aj s vedomím žandárov.

Druhá spomienka

Počas poslednej vojnovy zimy boli ústupové horské cesty neschodné. Napadlo totiž veľa snehu. No a práve vtedy miestny nemecký veliteľ nariadil, aby občania zväžali seno z horských stodôl, čím vlastne chcel, aby upravili cestu na prípadný nemecký ústup cez hory.

No napriek tomu, že tento rozkaz bol viackrát opakovaný, nikto seno nezväžal, kým osloboditeľské vojská 27. januára 1945 neoslobodili celú Rejdovú.

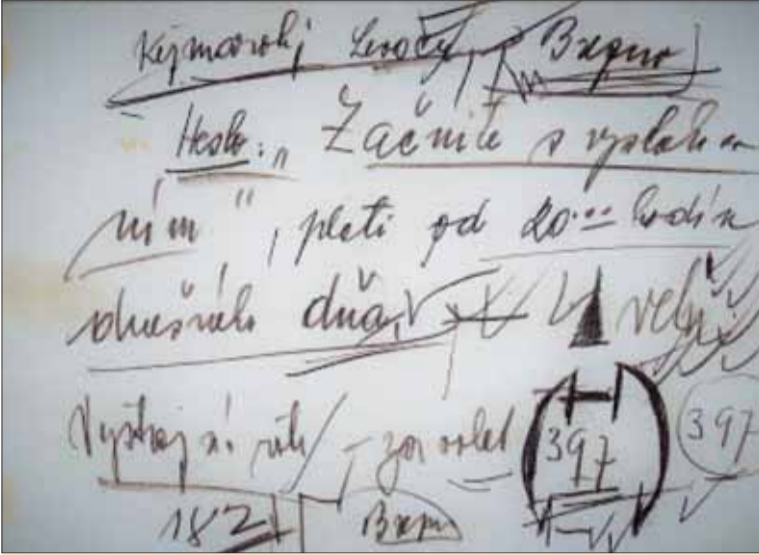
Prvú hliadku osloboditeľov doviedla do obce v neskorých večerných hodinách 26. januára skupina občanov z Vyšnej Slanej. Hlavné jednotky prišli až na druhý deň a tých našinci privítali s veľkou radosťou.

Na veži sa rozozvučali všetky zvony. Radosť nemala konca.

Pavol Burger

81. výročie Slovenského národného povstania

Rádiorozkaz k vypuknutiu SNP „Začnite s vystáňovaním!“ Dňa 29. 8. 1944

V. taktická skupina Ďumbier. Jej presun na bojisko v Turci.

„Posielam vám a všetkým oddielom, bojujúcim pod vašim vedením, čo najsrdečnejší pozdrav celej československej armády, bojujúcej za hranicami. Tlmočím vám úprimné prianie všetkých, aby vás vo vašom hrdinskom boji sprevádzalo šťastie a aby obeť, ktoré prinesú slovenskí hrdinovia, zaisťovali lepšiu a krajšiu budúcnosť Československej republiky.“

Toto želanie divízneho generála Sergeja Ingra, ministra národnej obrany čs. vlády v Londýne a hlavného veliteľa čs. brannej moci v zahraničí, adresované povstaleckému vojenskému veleniu a jemu podriadeným jednotkám, bolo zverejnené v Pravde dňa 9. septembra 1944.

Bolo určené tým slovenským vojakom, ktorí 29. augusta 1944 „zdvihli zbrane“ v boji proti nemeckým okupačným vojskám a ich domácim prísluhoвачom.

Bolo určené tým slovenským vojakom, ktorí sa s hrdosťou, odhodlaním a ctou zaradili medzi tých, ktorí vzdorovali zločinnej ideológii nemeckého národného socializmu, talianskeho fašizmu a japonského militarizmu.

Bolo určené tým slovenským vojakom, ktorí boli odhodlaní pre svoj národ, ako aj pre ďalšie národy a národnosti žijúce na Slovensku so zbraňou v ruke, neváhajú v tomto neľahkom boji položiť na oltár vlasti aj vlastný život, vybojovať čestné miesto v novom spravodlivom štáte dvoch bratských národov – Čechov a Slovákov.

Netreba zabudnúť na historický fakt, že 29. augusta 1944 sa zjednotené sily domácej a zahraničnej rezistencie, so širokou podporou najširších vrstiev obyvateľstva, odhodlali vytrhnúť Slovensko zo spjenecko-satelitného postavenia v rozkladajúcom sa pakte štátov Osi a previesť ho na stranu víťaziacich armád Spojencov.

V tento deň, ktorý sa natrvalo zapísal do historickej pamäte slovenského národa, vyhlásili predstavitelia ilegálneho Vojenského ústredia Slovenského národného povstania (hoci tento

názov dostalo povstanie až neskôr – pozn. Bojovník), ktoré bolo svojím rozsahom, charakterom sledovaných cieľov a významom historickým činom na výške doby. Tento čin jednoznačne demonštroval vôľu svojbytného zvrchovaného národa vziať svoj osud a riadenie budúcnosti do vlastných rúk.

Slovenské národné povstanie bolo namierené proti prichádzajúcim nemeckým okupačným vojskám, ako aj voči nedemokratickému domácemu ľudáckemu režimu úzko kolaborujúcemu s nacizmom. V tejto súvislosti treba odmietnuť tvrdenia jeho odporcov, ktorí vyhlasujú, že nebolo dielom demokraticky zmysľajúcich občanov Slovenska, ale že išlo len o nebezpečný a zbytočný čin skupinky „nespokojencov“ či dokonca „zradcov“ slovenskej štátnosti. Tieto ich tvrdenia jednoznačne vyvracajú historické fakty, na základe ktorých sa SNP hodnotí ako druhé najväčšie protifašistické ozbrojené vystúpenie.

Slovenské národné povstanie nebolo vyhlásené „náhodou“ skupinou „nespokojencov“ či dokonca „zradcov“ slovenskej štátnosti, ale po mesiacoch intenzívnych príprav, realizovaných v intenciách programových cieľov obsiahnutých vo Vianočnej dohode vedúcich politických síl domácej odboja z decembra 1943, ilegálnym Vojenským ústredím Slovenskej národnej rady.

V Banskej Bystrici, v centre SNP, sa vytvorilo veliteľstvo 1. čs. armády (na konci septembra 1944 bola premenovaná na 1. čs. armádu na Slovensku – pozn. Bojovník). Zámerom jeho velenia bolo brániť

Prvý veliteľ 1. čs. armády brigádny generál Ján Golian.

Druhý veliteľ 1. čs. armády a neskôr 1. čs. armády na Slovensku divízny generál Rudolf Viest.

povstalecké územie, na ktorom po vypuknutí povstania žilo cca 1,7 milióna obyvateľov a rozprestieralo sa na ploche 20 000 km², až do príchodu sovietskej Červenej armády.

Tento ambiciózný zámer mali realizovať ozbrojené sily reprezentované 1. čs. armádou a partizánmi. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že 1. čs. armáda vznikala v ťažkých podmienkach pod priamym tlakom útokov nemeckých okupačných vojsk. Jej velenie malo v prvých dňoch Povstania k dispozícii len 18 000 vojakov a dôstojníkov.

Počet príslušníkov 1. čs. armády sa zvýšil dvomi mobilizáciami. Po prvej z nich, ktorá sa začala 5. 9. 1944, jej počet narástol na 47 000 mužov. Po druhej mobilizácii, ktorú vyhlásili 26. 9. 1944, a po nástupe nováčikov (9. 10. 1944), narástol počet jej príslušníkov až na 60 000 osôb.

Po boku armády na povstaleckom území bojovalo približne 12 000 partizánov, z ktorých asi 70 % tvorili Slováci. Ďalších asi 5 500 partizánov pôsobilo v tyle nemeckých okupačných vojsk. Povstalecké ozbrojené sily tak dosiahli počas druhého mesiaca bo-

jov súhrnný stav cca 77 500 osôb.

Povstalecká armáda a partizánske jednotky napriek nedostatkom, ktoré znížovali ich bojovú hodnotu, dokázali úspešne vzdorovať nemeckým jednotkám dva mesiace. Dokázali to v obkľúčení a v tyle nemeckých frontových vojsk. Napriek vojenskej porážke, ktorú utrpeli v posledných dňoch októbra 1944, nedošlo k ich úplnému zničeniu ani ku kapitulácii či skončeniu organizovaného ozbrojeného odporu. Odpor časti síl povstaleckej armády a partizánov pokračoval v podmienkach partizánskeho spôsobu vedenia bojovej činnosti až do definitívneho oslobodenia Slovenska.

K významu SNP

Nie je potrebné skrývať, že SNP malo svoje vzopnutia i pády, svoje úspechy i omyly. Ak však položíme jeho výsledky – so všetkými kladmi a nedostatkami – na pomyselnú váhu dejín, jednoznačne prevážia jeho morálne, politické i vojenské prínosy. V našich, ale aj v európskych dejinách protifašistického odporu je SNP zapísané ako dô-

ležitý, neprehliadnuteľný historický fakt. Stalo sa neoddeliteľnou súčasťou európskej protifašistickej a národnooslobodzovacej vlny, ktorá sa nezadržateľne dvíhala od základného prelomu na frontoch v roku 1943.

Ani dnes, po dlhých rokoch nezapadlo do neúprosných hĺbin času legendárne heslo „Začnite s vystáňovaním“, ktorým sa začala neľahká cesta bojovníkov Slovenského národného povstania. Môžeme byť právom hrdí na to, že ich zásluhou si spoločenstvo demokratických štátov vysoko váži a oceňuje SNP ako nálezitý vklad do európskeho protifašistického hnutia odporu a porážky nacistického Nemecka a jeho spojencov.

SNP, ktoré má mnohých neprajníkov či pochybovačov, je pre nás sviatkom, ktorým preukazujeme úctu základným hodnotám, na ktorých stojí moderná slovenská štátnosť, ako aj všetkým, ktorí za tieto hodnoty bojovali, strádali a v mnohých prípadoch priniesli aj najväčšiu obeť – vlastný život.

VHÚ Bratislava, foto VHÚ-VHA Bratislava, Archív múzea SNP B. Bystrica
Súvlyky a medzitulok Bojovník

Ako som „spoznal“ bojovníka SNP Alojza Labaja?

Z rozprávania jeho syna Emila, s ktorým som sa spriatelil v Nitre. Sme susedia v záhradkárskej osade.

Pri mnohých debatách o záľubách a koníčkoch som sa mu zveril, že sa ako člen SZPB a KVH zaujímam o históriu 2. sv. vojny. Emil mi na to rozprával o svojom otcovi, čo všetko prežil počas vojny a priniesol mi ukázať fotky, ktoré jeho otec, ako vášnivý fotograf, urobil aj s popisom na druhej strane.

Poprosil som ho, či by mi ich nemohol darovať, že by som ich ako vzácne dokumenty dal do múzea.

Najprv o tom nechcel ani počuť. No neskôr sám za mnou prišiel a ponúkol mi ich. Vraj, aby v budúcnosti, keď tu už nebude, poslúžili ako historické dokumenty všetkým.

Jeho otec Alojz Labaj...

...sa narodil 2. februára 1918 vo Veľkom Rovnom v okrese Bytča.

Do Slovenskej armády narukoval na jar 1940 v Turčianskom Sv. Martine, kde absolvo-

val šoférsky kurz a poddôstojnícku školu. Potom v hodnosti slobodníka slúžil u motorizovanej jednotky, kde bol povýšený na desiatnika.

Dňa 22. júna 1941 sa jeho jednotka stala súčasťou tzv. Rýchlej skupiny a neskôr až Rýchlej divízie. To ona, z našich, najrýchlejšie postupovala v útok dovnútra ZSSR. Po počiatkových úspechoch bola neskôr stiahnutá z bojov a premiestnená na Slovensko.

Po vypuknutí Povstania sa postavila na odpor nemeckým jednotkám, ktoré prekročili naše hranice a smerovali od Žiliny na Martin cez okolie Strečna. Po ťažkých bojoch, v ktorých sa Nemcom podarilo prebiť cez povstaleckú obranu, veľká časť vojakov sa pridala k partizánskej bojovúcej v horách.

Cesta na východný front. Jún 1941.

Desiatnik Alojz Labaj bojoval v horách v okolí Uhrovcu v partizánskej brigáde Jana Žižku.

Po vojne pracoval ako inštruktór CO v Nitre.

Zomrel dňa 2. januára 2011.

Slavomír Fijalka, foto A. Labaj

Defilírka v B. Bystrici. Rok 1943.

Rok 1941. Sovietsky tank

Hroby padlých pri Lipovci.

Ukončenie poddôstojníckej školy 1. 7. 1940.

• **Banská Bystrica – Radvaň:** Monika Kochanová 50, Mária Kollárová 81, Oľga Kaliská 85 a Mgr. Zdenka Vozárová 75 rokov.

• **Bardejov 2:** Bartolomej Novotný 80, Vasil' Hudák 81 a Vlasta Barančíková 83 rokov.

• **Bardejov 3:** Rastislav Hudák 60, Janka Passiová 70 a Dušan Kurčík 75 rokov.

• **Bardejov 4:** Anna Benková 80, Milan Ján Pilip 45, Ján Lazar 75 a Mária Budkovská 87 rokov.

• **Belá – Dulice:** Zuzana Balková 91 rokov.

• **Bernolákovo:** Eva Luknárová 80, Helena Černayová a Luba Barošová 75 rokov.

• **Bratislava 20:** František Moravický 85 rokov.

• **Bratislava – Karlova Ves:** Peter Hanulík 65 rokov.

• **Cinobaňa:** Viliam Weisshäupl 85 rokov.

• **Čaňa:** Pavol Kováč a Mária Buzová 92, František Kušnierik 86, Robert Arkai 80, Štefa-

nia Dancaková 75, Jolana Obištošová a Helena Ivanová 70, Stanislav Žoldák 65, Renata Horvátová a Erika Sajková 50, Štefan Magyar a Ján Koch 84, Irena Mihoková 83, Ladislav Mura a Mária-Anna Vargová 82, Alžbeta Arkaiová 75, Margita Kozmová 70 a Janka Sročenská 65 rokov.

• **Dargov:** Michal Bajus 92 rokov.

• **Dolné Vestenice:** Irena Plichtová 75, Marta Jandáková 82 a Helena Kačkovičová 81 rokov.

• **Družstevná pri Hornáde:** Helena Jergová 94 a Marta Hercegová 75 rokov.

• **Harmanec:** Igor Knopp 65 rokov.

• **Horná Mičiná:** Ondrej Klíbaní ml. 50 a Oľga Kupcová 75 rokov.

• **Hniezdne:** Kristína Mačugová 55 a Božena Majosteková 80 rokov.

• **Hrachovo:** Tatiana Klimová 60 rokov.

• **Hnúšťa:** Katarína Janšová 65, Emília Hrušková 75, Jana Klímová 70 a Melánia Zummerová 65 rokov.

• **Kalinovo:** Nadežda Lacová 89 rokov.

• **Koňava nad Rimavicou:** Jolana Nuňuková 89 rokov.

• **Kokšov – Bakša:** Lucia Kloncková 25 a Sofia Kloncková 25 rokov.

• **Košice:** Jaroslav Jurík 93, Anna Peleľáková a Valéria Horniaková 91, Michal Pješčak 87, Mária Zelinová a Estera Cubiková 84, Ladislav Kolesár 82, Jozef Miloslav Bašista 80, Mária Libová, Magdaléna Harčariková a Anna Martončíková 75, Dušan Jurkaš, Viera Holindová a Nataša Kapeluchová 70, Alena Semanová a Jarmila Repčíková 65, Bronislava Moškova 60, Katarína Mašľanová 25, Michal Gedeon 86, Monika Valentová 88, Ľubica Lokšová 82, Oľga Strelková a Božena Rapčáková 70 a Ingrid Zsigmondyová 55 rokov.

• **Klenovec:** Zuzana Sihelská 83, Mária Hruškova 70 a Marta Lackova 75 rokov.

• **Kráľovský Chlmec:** Mária Dzurková 70 rokov.

• **Kuzmice:** Štefan Lukáč 60 rokov.

• **Lehota pod Vtáčnikom:** Martin Sokolík 40 rokov.

• **Lipany:** Anna Džurová-Trnovská 96 a Žofia Harďoňová 101 rokov.

• **Lipt. Mikuláš:** Mária Holušová 70, Ing. Ján Vránsky a Prof. Dušan Repčík, CSc. 75, Ivan Bubelíny 82 a Ing. Rudolf Urbánovič 65 rokov.

• **Livov:** Ján Rohal' 81 rokov.

• **Lovinobaňa:** Ján Lapin 80 rokov.

• **Lučenec:** Blažena Filčíková, Irma Rafajová a Mária Oravcová 83 rokov.

• **Ľubietová:** Peter Dutka a Eva Šišiaková 65 rokov.

• **Málinec:** Andrea Mužíková 60 rokov.

• **Medzilaborce:** Mária Regrutová 93 a Martin Sivý 55 rokov.

• **Michal'any:** Jozef Gergel' 55 rokov.

• **Mikulášová:** Peter Rusiňak 65 rokov.

• **Miezgovec:** Ing. Ján Škvarenina 65 a Dušan Čerňanský 70 rokov.

• **Myjava:** Zoja Nováková 50, Zdenka Šimková 84 a Alžbeta Marečková 87 rokov.

• **Nová Baňa:** Ing. Marta Búryová 75 a Anna Andrášiková 98 rokov.

• **Novosad:** Michal Baňacký 65 a Slavomíra Girmanová 50 rokov.

• **Nový Svet:** Emília Baranová 70 rokov.

• **Poltár:** Milan Kojnok 86, Ružena Mužíková 80 a Jolana Segečová 70 rokov.

• **Revúca – ZO SZPB gen. Viesta:** Mária Molnárová 82, Štefan Haviar 81, Ing. Jozef Šu-

haj 80 a Drahotína Foróová 80 rokov.

• **Rožňava:** Elena Holčíková 65 rokov.

• **Selce:** Marian Pasko 75 rokov.

• **Stará Ľubovňa:** Lýdia Hricíková 70 rokov.

• **Streda nad Bodrogom:** Terézia Petrová 80 rokov.

• **Šoporňa:** Jozefína Ondrušková 75 rokov.

• **Špania Dolina:** Pavol Nikodém 89 a Zdenka Šemetková 75 rokov.

• **Tomášovce:** Janka Kurucová 70 a Viera Filipová 81 rokov.

• **Trebišov:** Miroslav Centko a Štefan Didlič 70 a Ladislav Ivan 50 rokov.

• **Utekáč:** Gabriela Šusteková 50, Nadežda Valentová a Vlastimil Štromajer 60, František Šáli 75 a Jaroslav Kubinec 82 rokov.

• **Veľaty:** Mária Kochanová 90 rokov.

• **Veľký Krtíš:** Klára Orlíková 70 a Mária Sláviková 84 rokov.

• **Veľký Lipník:** Ján Torbík 85 rokov.

• **Závadka:** Juraj Nosko 60 a Ján Dudáš 80 rokov.

• **Žiar nad Hronom:** Eva Benediková 83, Mária Čopová 85, Ľubomír Hric 70, Mgr. Katarína Mikulová 80, Oľga Ritterová 81, Monika Šusterová 93 a MVDr. Kazimír Wachtercyk 91 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Bojovník 8/25 Oprava

Tajomníčka OblV Lučenec sa ospravedlňuje za chyby vzniknuté nedopatrením pri hlásení jubilantov zo ZO SZPB Cinobaňa. Správne malo byť uvedené: Helena Geliánová 72, Štefan Filus 84 a Anton Schwamberger 85 rokov.

Vladimír, aj my Vám gratulujeme!

Dňa 26. augusta sa dožil 97 rokov vojnový veterán, účastník SNP vtedy „len“ kpt. a dnes už plukovník v.v. Vladimír Strmeň. Cestou sociálnej siete mu k jubileu zblahoželal aj prezident SR Peter Pellegrini.

Zdôraznil pri tom jeho slová, že mier a sloboda nie sú samozrejmosťou a musíme si ich chrániť. Mesačník Bojovník sa s týmto mementom jednoznačne stotožňuje a pripomína ho v každom svojom vydaní.

Vážený pán Strmeň, do ďalších rokov Vám želáme hlavne pevné zdravie, šťastie a Váš príznačný optimizmus.

Redakcia Bojovník

V. Strmeň s moderátorom Spomienok generácií M. Čupkom, Kalište 2025.

Sochársky portrét Gustáva Husáka...

...pribudol do stájej expozície „Za slobodu!“ v sídle SZPB v Bratislave pri príležitosti 81. výročia SNP

V strede Vladimír Husák.

Jeho inštalácie sa 26. augusta za účasti predsedu SZPB Viliama Longauera zúčastnil syn politika Vladimír Husák, Ria Husáková (manželka zosnulého druhého syna – Jána Husáka), členovia ZO SZPB JUDr. Gustáva Husáka a predseda spoločnosti G. Husáka Juraj Janošovský. Podujatie moderoval tajomník Klubu umelcov, spisovateľov a historikov

pri ÚR SZPB Ladislav Skrak. Dielo významného slovenského sochára Jána Kulicha (portrétoval G. Husáka počas návštevy v ateliéri v roku 1984) doplnilo trojicu organizátorov SNP (K. Šmidkeho a L. Novomeského) v stájej expozícii. Pripomína ideu Vianočnej dohody a jej poslanie pri zorganizovaní SNP. V príhovore Juraj Janošovský

pripomenul prínos G. Husáka v 20. storočí a porovnal ho s úlohou L. Štúra v 19. storočí. „Tvrdim, že vďaka úsiliu a práci Gustáva Husáka sa Slovensko dostalo spod slamených striech medzi moderné a úspešné európske štáty. Generácie, vrátane tých súčasných, vďaka jeho štátnickej a politickej prezieravosti, odvahy a cieľavedomého vytrvalého

úsilia o existenciu nášho štátu. ...Splácame časť dlhu jednému z hlavných organizátorov SNP, zároveň autorovi prvého svedectva o SNP, ktorý na ceste z dediny na okraji Bratislavy dokráčal až na Pražský hrad, nesúc cestou komunistické ideály, vernosť ľudu, úctu k slovenskému národu a zodpovednosť za budúcnosť. Verím, že návštevníci

expozície SZPB Za slobodu! si to pripomenú, keď ich zrak spočívne na portréte Dr. Gustáva Husáka“, poznamenal.

Za to, že SZPB získal toto dielo do svojho vlastníctva, patrí poďakovanie iniciátorovi L. Skrakovi, ktorému sa podarilo vybaviť príspevok z rezervy predsedu vlády SR R. Fica.

Vladimír Dobrovič

Výstava o poslednej operácii druhej svetovej

Dňa 27. augusta bola v Moskve otvorená historicko-dokumentárna výstava venovaná 80. výročiu ukončenia druhej svetovej vojny.

„Táto výstava je poctou pamiatke našich hrdinov, vojakov a dôstojníkov Červenej armády, ktorí položili svoje životy za víťazstvo nad Japonskom. Porážka militaristického Japonska vytvorila podmienky na konečné vyhnanie

okupantov z územia Číny a Kórey, pomohla oslobodiť Južný Sachalin a Kurilské ostrovy a zabezpečila bezpečnosť našej krajiny na Ďalekom východe na mnoho, mnoho rokov,“ povedal na otvorení výstavy predseda Ruského historického spolčenstva a riaditeľ Ruskej zahraničnej spravodajskej služby Sergej Naryškin.

Výstava predstavuje informácie, foto-

grafie a archívne dokumenty odrážajúce záverečnú fázu druhej svetovej vojny: Mandžuskú útočnú operáciu, oslobodenie Kurilských ostrovov a južného Sachalinu.

Medzi prezentovanými exponátmi je ukoristená katana, vlajka militaristického Japonska a ďalšie predmety. „Pri úvahách o udalostiach na Ďalekom východe je dôležité pripomenúť si, že koneč-

ná porážka japonských agresorov sa stala možnou predovšetkým vďaka víťazstvu nad nacistickým Nemeckom v Európe, ku ktorému Sovietsky zväz prispel rozhodujúcou mierou, povedal Naryškin a zdôraznil, že „ofenzívna operácia v Mandžusku, brilantne vykonaná pod vedením maršala Alexandra Michajloviča Vasilevského, bola neskôr zahrnutá do všetkých učebníc vojenského umenia. Obrovská Kwantungská armáda bola porazená len za desať dní.“

Kanada darovala Donecku v 1990-tych rokoch knihu s urážkami Židov

Kniha Petra Merčuka „Stretnutia a rozhovory v Izraeli“, ktorú v 1990-tych rokoch darovalo Kanadsko-ukrajinskému knižničnému centru v Donecku kanadské veľvyslanectvo, propaguje urážky Židov, celá kapitola je venovaná „právu“ Ukrajincov na takéto urážky, informuje korešpondent RIA Novosti.

V 1990-tych rokoch vytvorilo Kanadské veľvyslanectvo na Ukrajine de-

väť Kanadsko-ukrajinských knižničných centier s extrémistickou a nacionalistickou literatúrou, uviedla bývalá zamestnankyňa takéhoto centra v Krupskej knižnici v Donecku Ľudmila Močalová. Podľa nej väčšina literatúry tam „mala extrémistický charakter“ a pravidelne sa prijímali periodiká s „nacionalistickým zameraním“.

Na strane 127 Merčukovej knihy „Stretnutia a rozhovory v Izraeli“, vyda-

nej na Západe v roku 1982, sa nachádza kapitola, v ktorej autor deklaruje a zabezpečuje Ukrajincom „právo“ urážať židovský národ. Kniha tvrdí, že používanie termínu „Židia“ vo vzťahu k židovskému národu údajne Ukrajincom vnucujú „Moskovčania“, zatiaľ čo skutoční Ukrajinci by podľa jeho názoru mali Židov nazývať inak.

V Merčukovej knihe sú aj kapitoly opisujúce vzťahy medzi Ukrajinca-

mi a Židmi, kde sa urážky opäť opakujú. Kanadské veľvyslanectvo previezlo mnohé Merčukove publikácie do fondu Kanadsko-ukrajinského centra.

Počas Veľkej vlasteneckej vojny bol Merčuk jednou z prominentných osobností extrémistickej Organizácie ukrajinských nacionalistov (OUN) a pracoval priamo pod vedením člena SS Romana Šucheviča, ktorý je dnes na Ukrajine považovaný za národného hrdinu.

V Bratislave je výstava Ženy v SNP

Výstava prezentuje príbehy odvážnych žien zapojených do Povstania cez diela vizuálnej umelkyne Eriky Mészárosovej. Jej vernisáž sa konala 27. augusta v Station Contemporary Art Gallery v Petržalke.

Mészárosovej témou je zviditeľňovanie žien v SNP. „A zvytvárňovanie ich hlasu a skúsenosti – nehrdinkej konkrétnej, prirodzenej a autentickej. Vo svojich poetických umeleckých dielach sa pokúša za zdieľať a prežiť jedinečný ľudský – špecifický ženský príbeh, vnoriť sa doň, dotknúť sa ho, odšliapať si ho alebo ho ochutnať,“ uviedla k výstave jej

kurátorka Petra Hanáková.

Výstava prezentuje súbor tzv. efemérnych pamätníkov, ktoré umelkyňa vytvorila v rokoch 2019 až 2024 ako umelecký hold ženám, ktorých hrdinstvo história prehliadla.

„Som presvedčená, že vo svetle dnešných spoločenských kríz – vojny, radikalizácie, mizogynie – potrebujeme nové príklady odvahy a solidarity. Verím, že zabudnuté príbehy statočných žien sú súčasťou nášho kultúrneho dedičstva a že umenie je spôsob, ako ich doň opäť vrátiť,“ vyznala sa E. Mészárosová.

Žiaľ, výstava trvala len do 14. septembra.

Zacharovová ronila slzy, keď hovorila o knihe od preživšej leningradskú blokádu

Oficiálna zástupkyňa ruského ministerstva zahraničných vecí Maria Zacharovová ronila slzy, keď hovorila o spomienkach, ktoré čítala o žene, ktorá ako dieťa prežila blokádu Leningradu.

O knihe „Blokáda zima môjho detstva“ hovorila počas júnového Petrohradského medzinárodného

ekonomického fóra. Napísala ju preživšia blokádu Irina Bulínová.

„Prečo plačem? Pretože som túto knihu prečítala za jednu noc... Keď som sa ráno zobudila, zavolała som svojej 14-ročnej dcére a povedala som: „Musíš si ju prečítať.“

Prečítala ju! Napriek tomu, že má 14 rokov, prečítala ju rýchlejšie

ako ja. Táto kniha prevráti myslenie aj tým ľuďom, ktorí vedia doslova všetko o blokáde a o Veľkej vlasteneckej vojne,“ povedala.

Prečítala si jednu z epizód knihy, venovanú prvému nemeckému bombardovaniu, ku ktorému došlo v deň jej narodenín. „Uplynulo 80 rokov. V denníkoch detí Donbasu som čítala tie isté riadky. Sú o tom istom,“ dodala diplomatka.

Nové múzeum o boji s japonskými agresormi

V čínskom meste Hunchun (provincia Jilin, Čína) bolo otvorené Múzeum víťazstva, venované 80. výročiu ukončenia druhej svetovej vojny v Tichom oceáne.

Prímorská regionálna pobočka Ruskej geografickej spoločnosti – Spoločnosť pre štúdium Amurskej oblasti a Prímorský pátrací tím poskytnú múzeu ďalšie cenné materiály: archívne dokumenty, fotografie, záznamy, mapy a výsledky pátracích operácií.

Rozsiahla expozícia Múzea víťazstva je venovaná odporu čínskeho ľudu voči japonským agresorom, ukončeniu japonskej okupácie Číny a ukončeniu druhej svetovej vojny. Pamiatka sovietskych vojakov, ktorí zomreli v auguste 1945 pri oslobodzovaní severovýchodnej Číny od japonských militaristov, je v súčasnosti zvečnená na 71 pamätných miestach vrátane pamätníkov a masových hrobov.

V USA naraz „zomrelo“ 3,2 milióna ľudí

V marci tohto roku americká správa sociálneho zabezpečenia súhlasila s uznaním za zosnulých približne 3,2 milióna obyvateľov USA starších ako 120 rokov, ktorí boli v jej databázach uvedení ako žijúci ľudia, informovalo na sociálnej sieti „X“ Ministerstvo efektívnosti verejnej správy (DOGE).

„Počas uplynulých dvoch týždňov vykonala Správa sociálneho zabezpečenia rozsiahle čistenie svojich databáz. Približne 3,2 milióna držiteľov účtov, všetci vo veku 120+, je teraz označených ako zosnutí. Stále je potrebné urobiť veľa práce,“ uvádzala stránka DOGE v marci. Podľa údajov má však americká služba sociálneho zabezpečenia vo svojich databázach stále približne

deväť miliónov obyvateľov vo veku 120–159 rokov.

Šéf DOGE, podnikateľ Elon Musk, vtedy žartoval, že v USA žije veľa upírov. Medzi príjemcami dávok bolo totiž niekoľko miliónov žijúcich Američanov vo veku 120–249 rokov, ale aj jeden z vekovej skupiny 360–369 rokov.

Druhou US raritou je, že úrad pre malé podniky (SBA) poskytol v rokoch 2020–2021 3095 pôžičiek v hodnote 333 miliónov dolárov vraj stále žijúcim dlžníkom, ktorých vek podľa databázy presiahol 115 rokov.

Ministerstvo spresnilo, že v jednom prípade dlžník vo veku 157 rokov „dostal“ pôžičku vo výške 36 000 dolárov.

– r –

PROTI HITLEROVI, HORTHYMU I KLÉROFAŠIZMU

1935: 15. september. Na zasadnutí ríšskeho snemu v Norimbergu sú prijaté dva ústavné zákony týkajúce sa občianstva a nemeckého pôvodu občanov.

1936: 19. september. Piešťanský zjazd HSLŠ vydáva manifest, v ktorom sa otvorene postavil za nemecký nacizmus a taliansky fašizmus.

1938: 20.-21. september. Anglicko a Francúzsko postavili pred ČSR ultimátum, vyhlásia, že ak nespĺní Hitlerove požiadavky a pokúsi sa brániť Tretej ríši s podporou ZSSR, tak všetok kolektívny Západ (vrátane nacistov) obom vyhlási „krížovú výpravu“.

1938: 21. september. Ľudový komisár zahraničných vecí ZSSR Litvinov vyhlasuje v Spoločnosti národov, že Sovietsky zväz je ochotný poskytnúť Československu okamžitú a účinnú pomoc. 23. 9. to zdôraznil opätovne.

1938: 25. september. Na základe diplomatickej nóty sa poľská vláda dožadovала územia aj okolo Čadce, Javoriny a iných menších území Slovenska.

1938: 30. september. Krátko po polnoci podpísali štyri mocnosti Mnichovskú dohodu (zradu) (Nemecko, Taliansko, V. Británia a Francúzsko). Petržalka a Devín pripadli Nemecku.

1938: 30. september. Čs. vláda a prezident vyslovili súhlas s uznesením mnichovskej konferencie o odstúpení pohraničných území obývaných nemeckou menšinou.

1939: 1. september. Slovensko začalo bez vyhlásenia vojny ťaženie proti Poľsku.

1939: 3. september. Poľský prezident Ignacy Moscicki povoľuje výstavbu Légie Čechov a Slovákov.

1939: 13. september. Pri Tarnopole v Poľsku zasiahla do bojov proti Nemcom 1. čs. légia pod vedením pplk. Ludvíka Svobodu.

1939: 28. septembra vznikol v Agde vo Francúzsku 1. čs. náhradný prápor a 29. septembra 1. čs. peší prápor. O niečo neskoršie, 16. októbra, bol zriadený 1. čs. peší pluk a 15. novembra sa rámcovo sformoval 2. čs. peší pluk. 2. 10. 1939 sa rozhodlo o sformovaní pešej divízie.

1939: 28. september. Prijatie zákona č. 245/1939 zavádza vedúcu úlohu HSLŠ v slovenskej spoločnosti.

1940: 3. september. Snem SR splnomocnil vládu, aby v priebehu jedného roka vyriešila židovskú otázku. Vyústilo to 9. septembra 1941 do nariadenia vlády č. 198/1941 Sl. z. pod oficiálnym názvom O právnom postavení židov.

1940: 30. september. Premiér W. Churchill oficiálne vyhlásil, že Veľká Británia platnosť Mnichovskej dohody zrušila.

1941: 1. september. 2. ilegálne vedenie KSS vypracovalo „Organizačný štatút bojových janošíkovských družín“.

1943: 30. september. Dvetisíc slovenských vojakov prešlo na sovietsku stranu (základ 2. čs. paradesantnej brigády v ZSSR).

1944: 31. august 1944 (až 4. september 1944). Začiatok bojov o Strečniansku tiesňavu.

1944: 2. september. Stalin nariadil zásobovanie SNP vojenským materiálom vzdušným mostom. Prvá zásielka bola doručená 5. septembra.

1944: 2. september. Rozkazom veliteľa nemeckých okupačných vojsk bola zriadená Domobrana nemeckej menšiny na Slovensku (Heimatschutz).

1944: 4. september. Začala sa stavba prvého pancierového vlaku Štefánik (IPV-1 Improvizovaný pancierový vlak).

1944: 5. september. SNR vymenovala plk. Goliana za generála (a hlavného veliteľa čs. brannej moci na Slovensku).

1944: 6. september. V B. Bystrici začal vychádzať Bojovník ako orgán 1. čs. armády.

1944: 7. september. J. Tiso nariaďuje vytvoriť protipartizánske pohotovostné oddiely Hlinkovej gardy – POHG.

1944: 8. september. Začala druhá najväčšia horská bitka 2. sv. vojny – KDO.

1944: 16. september. V B. Bystrici je zriadený Hlavný štáb partizánskych oddielov na Slovensku. Jeho veliteľom sa stal Karol Šmidke.

1944: 17. september. Na povstalecké územie priletel 1. čs. samostatný stíhací letecký pluk v ZSSR.

1944: 17. september – 25. október. Presun 2. paradesantnej brigády na pomoc SNP.

1944: 21. september. Oslobodenie prvej obce súčasnej SR – Kalinova.

1944: 22. september. Hlavné veliteľstvo úradu SS vydalo rozkaz presunúť obnovenú divíziu SS Halič na Slovensko.

1944: 28. september. SNR prijala uznesenie o vzájomnom vzťahu domáceho a zahraničného odboja.

1944: 30. september. Do 29. 9. sa povstalecké vojsko nazývalo 1. čs. armáda. Od 30. 9. sa začalo nazývať 1. čs. armáda na Slovensku.

1944: 30. september – 31. 3. 1945. Druhá vlna deportácií. Za obeť jej padlo 13 tisíc ľudí.

ZRNKÁ HUMORU

Jeden povstalecký

Otázka pri maturitách: Čo viete o SNP?

Študent: – Nie som si istý, ale voľačo sa chystá!

V škole práporčíkov

Prednášajúci im vysvetľuje. – Pozrite sa, tento prst je palec, tento ukazovák, tento prostredník, tento prstenník a tento malíček.

Teraz ich zamiešam a teraz vy! Ktorý je ktorý?

Na svadbe

Starejší vyťahne fľašu stareého vína a hovorí: – Vyhrá ju ten, kto urobí najstrašnejšiu grimasu.

– Stop, stačí, víťazom je nevesta.

– Ale veď ja som vôbec nehrála, hovorí ona.

– Tak potom fľašu dostane ženich. Určite sa mu prihodí!

Koľkokrát?

Mačka chlapíkovi prevrhla šálku s kávou. Ten mlčky poutieral mláku. S mačkou! Potom ju opláchol pod tečúcou vodou.

Otázka: Koľkokrát mačka oľutovala svoj čin?

Kamarát poučuje kamaráta o zákonitosti

– Načo si pcháš do vrecák toľko prezervatívov?

– Idem na diskotéku a čo ak...?

– A ty čo? Nepoznáš zákon schválnosti? Ak si zoberieš dáždňik, že nikdy nezaprší?

Ako v rozprávke o ťahaní repy

Dedo ťahá. Nejde to. Postaví sa zaň babka a ťahajú spo-

lu. Potom sa k nim pridá otec, po ňom matka... Ale aj tak sa im nepodarilo odtrhnúť vnučka a syna od počítača.

Reálne plánovanie

Ako hovorieval náš majster: – Pracovný plán si vytvárame aj s ohľadom na svoju lenivosť. Pretože ak si ho vytvoríme bez toho, tak ho nikdy nedokončíme.

Jednoznačná logika

Dnes je štvrtok. Je to horšie ako sobota. Ale lepšie ako utorok. Navyše je to oveľa lepšie ako pondelok.

Je to však trochu horšie ako piatok. Otepluje sa, že štvrtok je stále lepší ako streda. Trochu.

Ba povieť viac. Štvrtok je ešte lepší ako nedeľa. Pretože v nedeľu je zajtra pondelok a vo štvrtok je zajtra piatok.

pomôcky AVAL, TIT HYDRA, OUT, AERÓB	zaručenie	skuvíňaj	prúdenie vody	obyvateľ Írska	pracovník pri stavbe mostov	autor výroku: POBLILIUS SYRUS	miesto	von, po anglicky	starší (skr.)	dal radu	oviniem	drevená doska	odsekol
zabezpe- čujem						pohro- made							
4. časť tajničky						5. časť tajničky dóveruj							
mastná organická látka				svadobčan elipsovité- krivka				ženské meno spôsobujú nudu					
uprene pozeraj			rodič nepohyb- livá časť stroja				vzal do nájomu babrák						
	malá chata	hádky omotajte				3. časť tajničky stáva sa redšou						škôlka	hlasoval
územie patriace obci						patriáci Radimovi dýchanie							
podpis ručiteľa na zmenke					hlupák pohybuj						predložka pobádaj		
sykorka, po anglicky				antiká obluda grécke písmeno							solmizačná slabika predložka		
1. časť tajničky											2. časť tajničky		
baktéria potrebujú- ca pre ži- vot kyslík						české mesto					kypril pluhom		

Správne vylúštenie tajničky z č. 8 znie: **Je dobré učiť sa aj od nepriateľov.** Knihu z vydavateľstva Torden posielame: **PhDr. Jozef Jambrich, PhD., A. Hlinku 2568/33, 960 01 Zvolen.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: **Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, najlepšie na e-mail: bojovník@szpb.sk.**